

4

ARKITEKTEN

TOLD

**Fultermann: Tysk arkitektur
n Strandgaard:
nsk tekstiludstilling i San Francisco
kke optimisterne**

BEDDELELSER FRA DANSKE ARKITEKTERS LANDSFORBUND

ARKITEKTEN

ARG. 60

1958

NR. 4

SIDE 53-72

AFLEVERET TIL POSTVÆSENEN 11. FEBRUAR 1958

UNIVERSITY OF ILLINOIS
LIBRARY

APR 1 1958

CHICAGO

**når
gulv-
planen
skal
lægges...**

gælder det om at vælge de rigtige materialer og farver. Linoleum har tradition for stor slidstyrke, det har en enestående varme- og lydisolerende evne, og det findes i et rigt udvalg af klare farver. Disse fordele i forbindelse med Linoleums lave anskaffelsespris er grunden til, at så mange arkitekter vælger Linoleumsgulve, den ideelle gulvbelægning i moderne byggeri.

linoleum

en gulv-værdi, der holder!

Otto Mønsted's Kollegium, A/S Dominia, arkitektafdelingen

PERSPEKTIVA-VINDUER

standard fra lager

FM
Belysning

CENTURA SERIEN

E 2100 m. plasticgitter

Tegnet af
arkitekt M.A.A. Mogens Voltelen

Bl. a. omfatter serien også

E 2101 armatur til planforsænkning

E 2103 spotlight-armatur

Yderligere oplysninger fås ved henvendelse til Lysteknisk afdeling: C 8822, Lokal 49

FOG & MØRUP A/S

NØRREGADE 28

KØBENHAVN K

CENTRAL 8822

Skolemøbler - Træ

2 mands bord

Plade

lys bøg
mahogni
teak
plastic
afspærret med plastic på
undersiden, og med plastic
kantlister og penallriller

Stolesæder og rygge

lys bøg
mahogni
teak

lang garanti - prima service

A/s Ejby Savværk - Ejby

A. Aabye Madsen
Telf. Ejby Fyn 50

Stål- og træmøbler - helt igennem eget fabrikat - kendt og anerkendt overalt

ARKITEKTEN

Meddelelser fra Danske Arkitekters Landsforbund.

Udgivet af Arkitektens Forlag.

Redaktør: Arkitekt Poul Erik Skriver (ansv. efter presseloven).

Medredaktør af redaktionsudvalget: Arkitekt Johan Pedersen.

Redaktionsudvalg: Arkitekterne Viggo Møller-Jensen, Erik Nilsson, Elliot Hjuler, Henning Meyer og Gehrdt Bornebusch.

annonceredaktør: Forretningsfører Bertel Barnholdt.

Redaktionssekretærer: Chr. Enevoldsen (tekst), fru Lillian Schmidt (annoncer).

Redaktionens adresse: Bredgade 66, København K, tlf. Minerva 1290.

Udsendelsesdag: Hver anden onsdag. Redaktionen slutter 14 dage før udsendelsesdagen.

Pris: 3 kr. pr. hæfte i løssalg, abonnement 48 kr. årlig.

Uoplagte artikler står for forfatterens regning, uoplagte for den ansvarshavende redaktørs regning. Kun når det udtrykkeligt er angivet, kan artikler ses som et udtryk for Danske Arkitekters Landsforbunds standpunkttagen.

KUNSTINDRINGSLISTE

Kunstinstituttet

Kunstinstituttet, Bredgade 68, København afholder udstilling af franske tekstiler fra 12. marts til 26. marts.

Konkurrencer

Forordisk konkurrence om et kunstmuseum i Ålborg. Afleveringsfrist: 1. marts 1958. Program med bilag udleveres fra D.A.L.'s sekretariat.

Lokal offentlig konkurrence om en kirke i Zions sogn, Eshjerg. Afleveringsfristen udsat til 1. marts 1958.

International konkurrence om mindesmærke i Auschwitz. Afleveringsfrist: 15. marts 1958. Program til gennemsyn i D.A.L.'s sekretariat. Program med bilag kan rekvireres hos Comité International d'Auschwitz, Weigandhof 5, Wien X, Østrig.

International konkurrence om et rådhus i Toronto. Afleveringsfrist: Forlag skal være afsendt senest 28. marts 1958 – og ikke som meddelt 18. april.

Arkitektur 1957

For de, der ikke har abonneret på tidsskriftet *Arkitektur* i 1957, er der endnu en chance for at få en samlet årgang 1957 med de udkomne 6 numre. Det er dog et begrænset antal, så man skal ikke betænke sig for længe. Årgangens indhold var i korte træk refereret i *Arkitekten* nr. 1, 1958.

Arkitektur 1 1958

Det første nummer af *Arkitektur* i 1958 udkommer i februar. I dette nummer vises to biografer: Villabyernes bio i Vangede af Finn Juhl og Vest teatret i Brabrand af Knud Blach Petersen og Knud Friis. Fra Villabyernes bio vises en af Finn Juhls tegninger i farver, det er en opstalt af den ene langvæg i selve biografens sal. Desuden vises D.F.D.S.'s nye administrationsbygning i Århus af Kay Korbjerg og en ny service-station for BP af Bent Moudt. Videre vises to eenfamiliehuse: Finn Monies' eget hus i Søllerød og et hus i Rungsted af Erik Chr. Sørensen. Arne Jacobsens spisebestik i stål vises med flere billeder. Nummeret afsluttes med en omtale af forskellige arbejder af billedhuggeren Torsten Johansson, skulpturer i jern samt møbler og andre brugsting.

ARKITEKTENS FORLAG

Bredgade 66, København K. Minerva *1290.

Forlagsleder: R. Dahlmann Olsen.

I dette hæfte indlæg fra:
Toft-Nielsen & Vallø A/S

Patentanmeldt

STJERNE SKIFER

Skriv efter:
tilbud
brochure
tækkeanvisning

Intet bræddeunderlag
Let at oplægge
Effektiv ventilation
Dobbelt lag asfaltskifer
Mange smukke farver
10 års garanti

A/s PHØNIX
TAGPAP OG VEJMATERIALER

København, telf. Byen 7636 Vejen, telf. nr. 1

CUPRINOL

Grøn - Brun »I« - Farveløs

mod Forraadnelse og Svamp

Disse Cuprinol-Typer, der alle har en enestående Konserveringsevne, er uopløselige i Vand og fremstillet til Imprægnering af alt Træværk.

Der kan males, ferniseres eller lakeres ovenpaa Cuprinolen, naar denne er tør efter Behandlingen.

Cuprinol grøn, brun »I« og farveløs er ufarlig for Planter og kan anvendes til Imprægnering af Drivhuse, Plantekasser o. lign., naar Vejledningen følges.

Anvendes og leveres Verden over fra Cuprinol-Fabrikkerne i Danmark, Norge, Sverige, Belgien, Canada, England, Portugal og U.S.A.

Forlang Redegørelse og Vejledning.

AKTIESELSKABET KYMEIA

Glentevej 61 - København NV - Telefon C. 7516

KVALITETS

SKOLEMØBLER

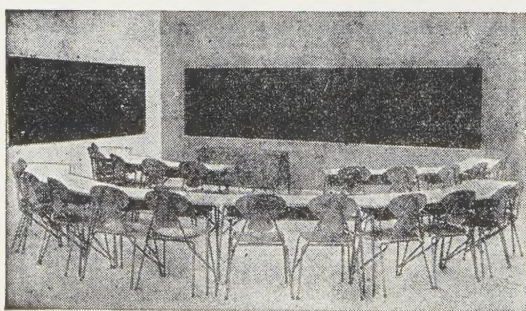
I STÅL, PLASTIC OG MAHOJNI

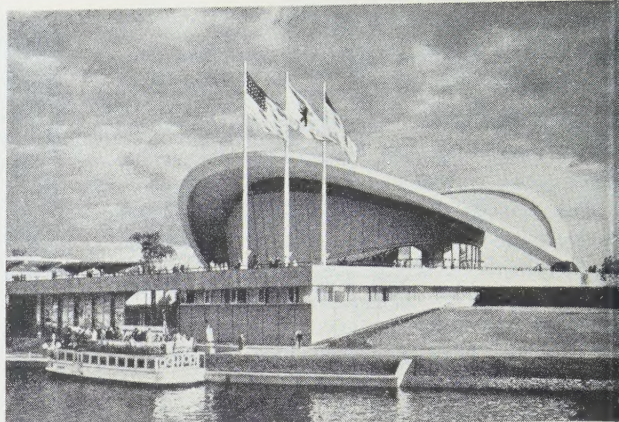
LYSREFLEKSFRI

PATENTTAVLER

KRÆVER INGEN VEDLIGEHOLDELSE

TELEFON KOLDING 4000

Kongreshallen set fra nordvest med floden Spree i forgrunden

Kongreshallen i Berlin

Arkitekter: Hugh A. Stubbins and Ass. U.S.A.
John Myer, Jack Gensemer (assoc.).

Kontaktarkitekt: Werner Düttmann og Franz Mo-
cken, Berlin.

Statik: Severud, Elstad og Krueger.

Akustik: Bolt, Beranek og Newmann.

Kongreshallen er det amerikanske bidrag til den store udstilling Interbau 1957.

Den tysk-amerikanske komité, der har forberedt hallens bygning har som ledemotiv i arbejdet haft denne udtalelse af Benjamin Franklin:

„Gud give, at ikke kun kærligheden til freden, men også den dybe bevidsthed om menneskerettighederne må gennemtrænge alle jordens folkeslag, så at en filosof, hvor han end måtte sætte sin fod, kan sige: Dette er mit fædreland“.

Hallen er opført i nordranden af Tiergarten ikke langt fra sektorgrænsen mod Østberlin og ruinerne af den Reichstag. Floden Spree passerer lige forbi byggegrunden.

Bygningen har en meget karakteristisk form direkte påvirket af den polsk-amerikanske arkitekt Nowicky's arbejder. To store jernbetonbuer, der fra fælles fodpunkter stræber fra hinanden, bærer et 3600 m² stort hængetag. En lignende konstruktion er med større elegance anvendt i Raleigh Arena i North Carolina.

De statiske problemer har givet anledning til lange diskussioner. Nogen udpræget økonomisk konstruktion synes det ikke at være. Det er den nye og dristige ydre form, der har været afgørende. Omkostningerne er kommet i anden række. Denne ydre form synes tillige, at have været en tvang for planløsningen.

I det mindste er den blevet kritiseret af den kendte tyske arkitekt Dr.-Ing. Frei Otto i en diskussion i „Architectural Forum“. Han er i øvrigt også kritisk over for den luksus, der præger interiørerne og forstår ikke rimeligheden i den stærkt understregede monumentalitet.

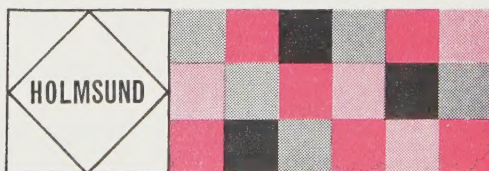
Vi gengiver i de følgende spalter nogle uddrag af denne diskussion.

Strukturstyrke

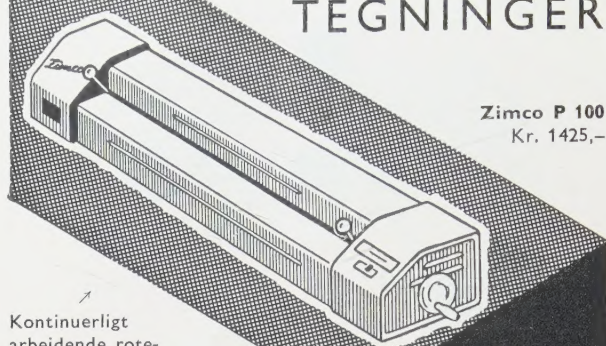
En god overflade genspejler en fin indre opbygning . . . Iagttager man f. eks. dette kranium, vil man se, hvordan naturen omhyggeligt har forstærket netop de dele af dyrets overflade, som er mest sårbare, og som derfor trænger mest til beskyttelse mod hårde angreb . . . I Holmsunds laboratorier har man udnyttet dette naturens princip ved at give hver eneste gulvflise et modstandsdygtigt indre under den smukke overflade. Et gulv skal jo ikke blot fryde øjet. Forlang derfor det robuste Holmsund vinyl gulv, næste gang en gulvbelægning er påkrævet.

Fås i et væld af farver, som kan kombineres i utallige smukke mønstre. Lad en Holmsund-forhandler vise Dem det smukke udvalg, eller skriv efter farvekataloget.

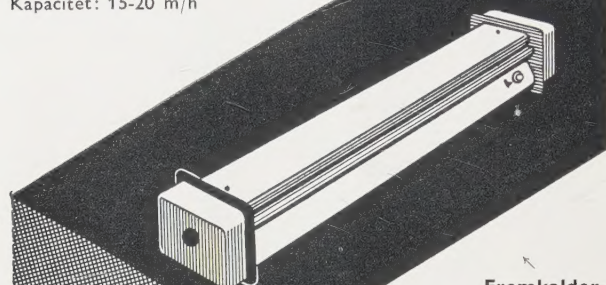
Evers & Co. A/S, Frederiksberg Alle 18-20, Kbh. V.

KOPIERING AF TEKNISKE TEGNINGER

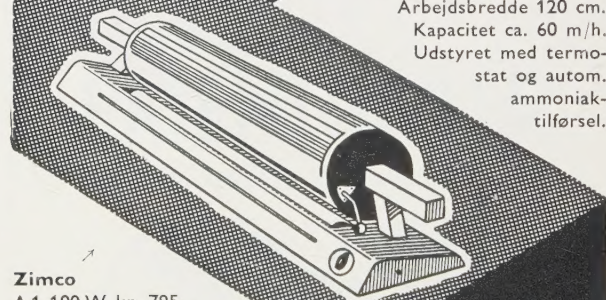

Zimco P 100
Kr. 1425,-

Kontinuerligt
arbejdende rote-
rende lustrykmaskine.
Arbejdsbredde: 120 cm
Kapacitet: 15-20 m/h

**Fremkalder-
maskine** kr. 1775,-
Kontinuerligt arbejdende.
Arbejdsbredde 120 cm.
Kapacitet ca. 60 m/h.
Udstyret med termo-
stat og autom.
ammoniak-
tilførsel.

Zimco
A1 100 W kr. 795.-
A1 40 W kr. 675.-
A2 40 W kr. 565.-
Pladsbesparende, enkel
betjening.
Autom. belysningsur.
Kapacitet: 10-15
lustryk/h

Lustrykpapirfabrikken
DIADAN

DIADAN
lustrykpapir
fra 20-210 g/m²,
med sort, rød og blå streg,
i ruller eller standardark.
Leveres omgående franco over
hele landet.

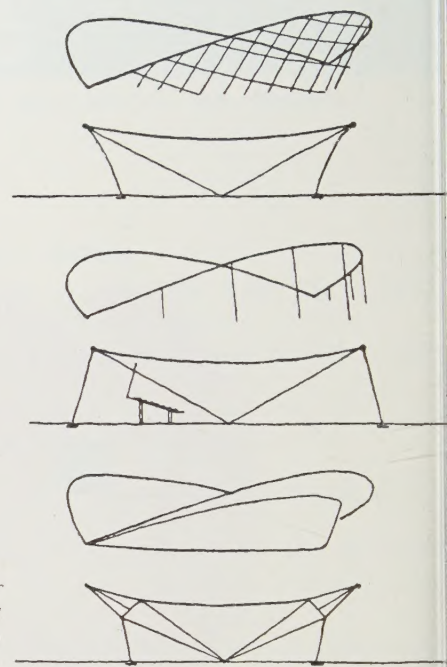
FÖRLANG SPECIALBROCHURE

Besøg vor stand på TEKNISK MESSE i Forum 21.-30. marts
Rekvirer adgangskort

VESTERGADE 12 . PA 7321-7392

Uddrag af diskussionen mellem Dr. ing. Frei Otto og arkitekt Hugh Stubbins

Otto: Tagkonstruktionen er dyr. Det er ikke vanskeligt at vise, hvorledes det kunne gøres enklere — også med en tilsvarende form, hvordan man afspænder buer eller ophænger tage i rummet, endda med fr tagkant. Med mine skitser mener jeg dog ikke at man skulle have holdt sig til Raleigh-formen i dette tilfælde. Der findes konstruktioner som klart er bedre egnede!

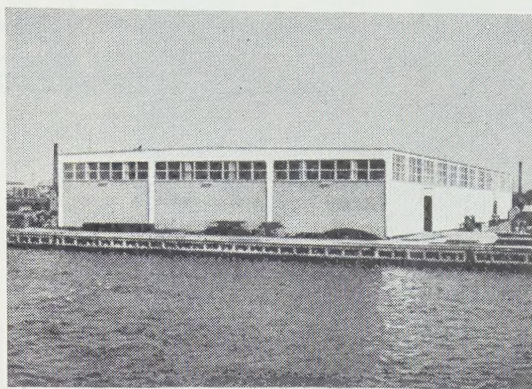
*Skitser af Frei Otto
til konstruktioner af
en form i lighed med
kongreshallens, men
billigere og simplere*

Stubbins: De metoder til afspænding af buer og tagkanter som her foreslås blev taget under overvejelse men forkastedes som upraktiske og uskønne.

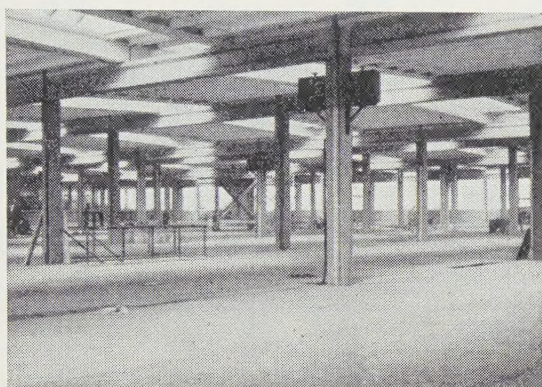
Otto: Man kan ikke nøjes med at betragte tagene alene udfra et konstruktivt synspunkt. Vigtigst af alt er formen — konstruktionen skal helt og holdent tjene denne. En enhed af form og funktion er ikke tilstede — og ikke engang tilstræbt.

Stubbins: Ethvert arkitektonisk arbejde har en bestemt funktion. Hvis funktionen alene skulle bestemme formen, ville vi givetvis have en mere praktisk og økonomisk arkitektur, men den ville være lige så kedelig og åndløs og uden skabende impuls som de 19. århundredes eklektiske arkitektur. Sandhed i arkitekturen betyder lige så lidt den tydelige redegørelse for funktionen som fremvisningen af de strukturelle elementer. Form som udtryk for funktionen og som følge af konstruktionen må være underordnet skønheden.

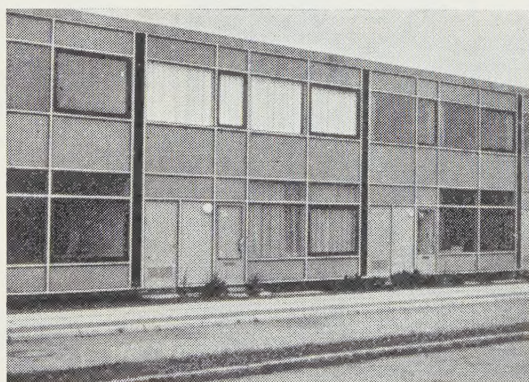
Otto: Denne form står dominerende over byen, som noget nyt i Berlins bybillede. Set på afstand står den enkle linjeføring klart. Kommer man nærmere, og især når man står på den store platform, så virker kæmpetagets monumentale tyngde dræbende. Alt er overdimensioneret: Buerne, søjlerne, tagfladen, endo, flagstængerne. Kan man tale frit under denne store forms tvang?

Lagerhal: Lemvig-Müller & Munch

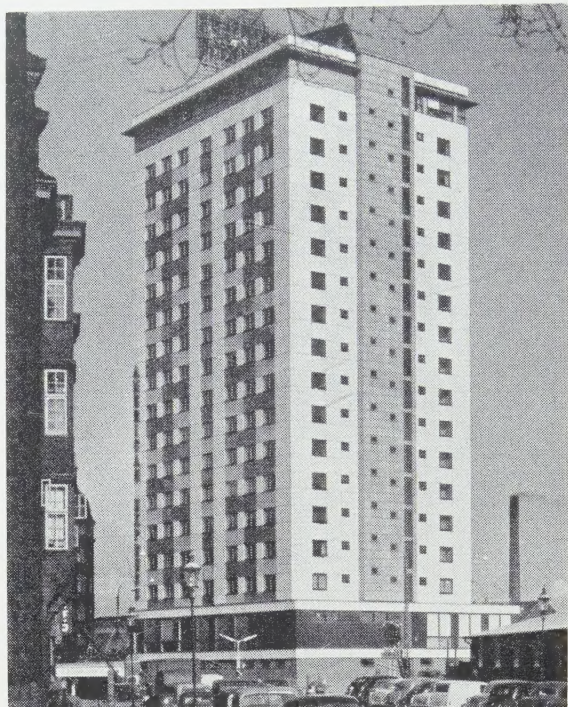
Lagerhal: Atlas, Lundtofte

Rækkehuse, Ørnegaardsvej

A. JESPERSEN & SØN

MURERMESTRE CIVILINGENIØRER ENTREPRENØRER

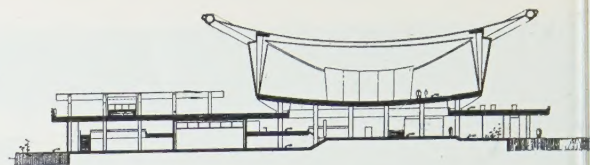

Hotel Europa.
Arkitekter M.A.A., Mogens Irming og Tage Nielsen

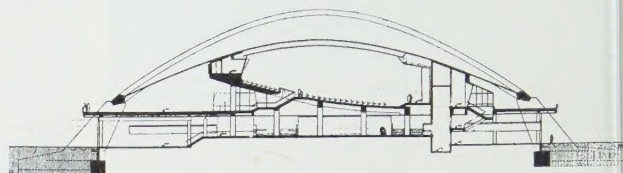
Malerarbejde

LIISBERG-LARSEN

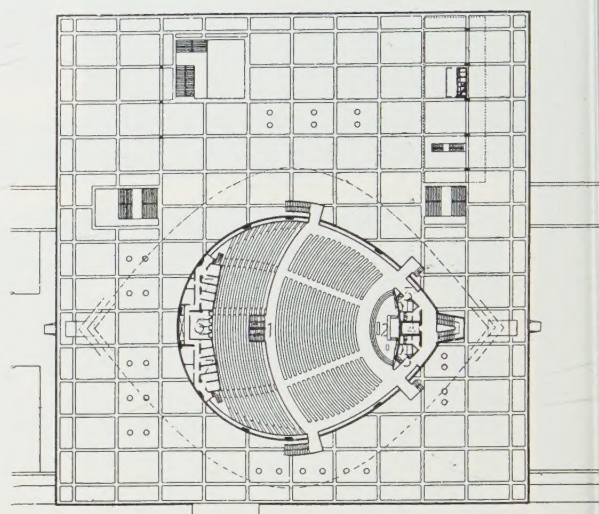
ESPLANADEN 5 A, KØBENHAVN K, C. 7876

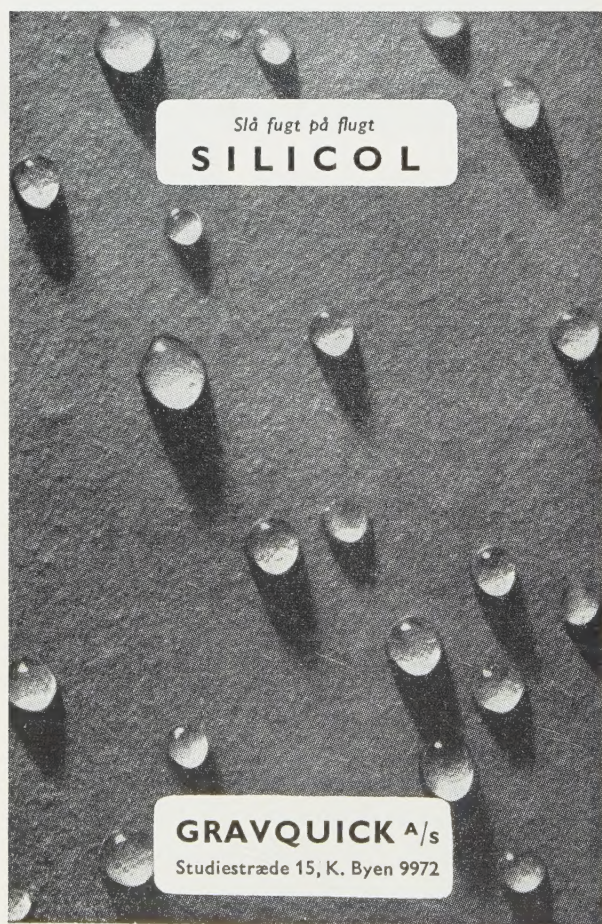
Tværsnit

Længdesnit

Plan 1:1500

Stubbins: Hvorfor ikke monumentalitet i arkitekturen? Selv om den moderne arkitektur har sin rod i humanismen skal mennesket ikke berøves de sande og evige virkninger af de store kontraster.

Måske skal man her minde om hovedmålet ved tegningen af hallen: Det at skabe en atmosfære, der giver dybde til og baggrund for de tankens og meddelens handlinger, der skal foregå i bygningen. At skabe et storstilet samlingspunkt, der maner til åbenhed og gæstfrihed overfor omverdenen, forekommer at være et naturligt udtryk for dette mål. Og her synes ideen med et frit tag, hvorunder mennesker mødes til samtaler, at være grundlæggende.

Det havde også en særlig betydning, at bygningen blev opført i udkanten af Tiergarten, hvor den hæver sig over det flade terræn. Her kunne blive det sted, hvor hverdagens sorger og bekymringer trænges i baggrunden af vigtigere og mere vidtrækkende spørgsmål og synspunkter.

Otto: Enhver bygning er menneskeværk af stof, der optager rum, synligt og føleligt som en billedhuggers skulptur. Det skal ikke siges, at bygninger uden et „sagligt“ formål men af stor plastisk værdi, ikke også kan have berettigelse. Arkitekten er billedhugger, hans opgaver er blot mere omfattende.

Bygninger gør som oftest krav på bestandighed. Den gode plastik er hinsides dette begreb. En lille skulptur lader sig let flytte, en bygning er ikke så lige til at fjerne.

MINEX

- ENFORHANDLING -

offererer kalksten af høj kvalitet til sukkerindustri, kemisk industri og byggeindustri

MINEX

EKSPORTØR OG IMPORTØR

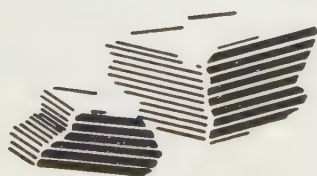
Polen, Warszawa 10,
Krakowskie Przedmiescie 79

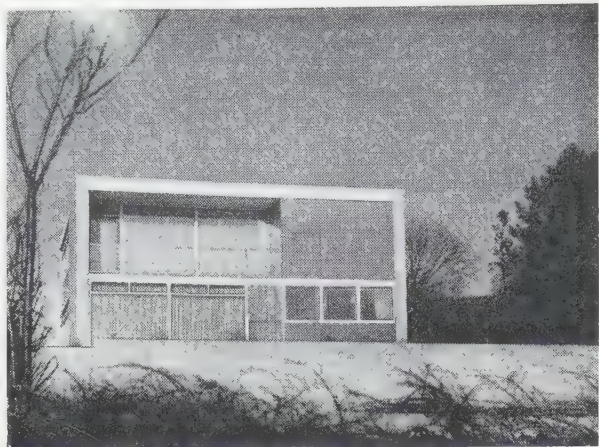
Telegramadresse:
MINEX WARSZAWA

Agent:

Scandibutor A/S

Overgaden o. Vandet 10
København K

Hus i Kalundborg, arkitekt M.A.A. Arne Jacobsen
Glarmester: Emil Nielsen, Kalundborg

POLYVERBEL vinduesglaskvalitet

POLYGLASS spejlglasskvalitet

W. Røper-Petersen

Overgaden n. Vandet 45-47
København K . Tlf. Central 9260-13060

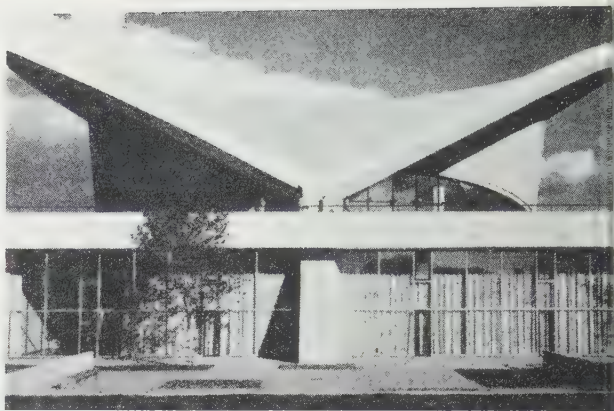
Se **HFB** side 116

HVAD GØR DE, NÅR DE HAR ET NEON-EMNE?

Hvis en af Deres kunder er interesseret i neon, gælder det om at skaffe Deres kunde forslag til et effektivt og økonomisk anlæg.

Philips neonafdeling har udført skilte af enhver art over alt i landet. På grundlag af vore omfattende erfaringer kan vi betjene Dem og Deres kunde med det helt rigtige forslag.

OVERALT
PHILIPS
NEON

Kongreshallen set fra vest

En lille skulptur skabes af eet menneske, er hans værk. En bygning er sjældent en enkelts arbejde – ofte arbejder hundreder på den, og tusinder giver den liv.

Der er stor forskel på ansvaret ved fremstillingen af en lille skulptur og bygningens kæmpeplastik. Der er ikke sat grænser for billedhuggeren når han arbejder i det små, men altid for arkitekten; medmennesken binder ham.

I vort forsøg på at frigøre os fra de overleverede byggerelievier (tempelfacader og søjler) er fornemmelserne for bygningen som plastik gået tabt. Hvad kan vi yde i stedet? Vi proportionerer kuber med grafiske skabte overflader.

Oprøret mod vort byggeris stivnen er forståeligt. Man stræber igen mod plastiske former, men at arbejde ægte plastisk er svært. Hvor let kan det ikke blive til betoning af plastisk udtryksform, til at man presser menneskene ind i ydre plastiske former, der ikke hører til bygningen. Hvor let bliver det ikke til at opgaven underkastes en fremmed form.

Skal det ikke være sådan at ethvert punkt på en bygning er plastik, intet uset og uløst, alt så gennemarbejdet som hver plet på en skulptur?

Stubbins: De kan det kalde skulptur, hvis De vil, men vekselvirkningen mellem den omhyggeligt, logisk og disciplineret udformede støttefunktion, som plaza'en danner, og auditoriets intuitive og lyriske form var et middel til at øge den tilstræbte mangfoldighed. Dette forekom særlig vigtigt ved et byggeri, hvor den rationelle og logiske form er fundament og forberedelse til en mere bevæget form.

Otto: Det er meningsløst at ville finde en form for et abstrakt begreb. Man kan ikke bygge *den frie tale*, men nok skabe muligheder for den i bygninger.

Mennesket vil ofte symbolisere begreber, til påmindelse, erindring eller lære. Således er kæmpeskulpturer af mennesker eller dyr opstået som legemliggjorte etiske begreber eller udtryk for magt over andre mennesker. Når kunst vil belære hører den som oftest op med at være kunst.

Behøver vi symboler? Kan et hængende tag være symbol for *den frie tale*?

Vi tror vi er kommet ud over den tid, da man opstillede frihedsgudinden, eller den sejrsgudinde, som

YTONIT

Nye gulve bliver aldrig gamle

*Referencer, brochurer og
alle yderligere
oplysninger sendes
gerne.*

Plastic-lakken, der holder gulvene nye

YTONIT er en hurtigtørrende plastic-lak, der anvendes til alle nye trægulve og korkgulve, samt afslebne gamle gulve. Det er slidprøvet på Teknologisk Institut og godkendt af Boligministeriet. Det trænger ind i træets ydre lag og giver en beskyttende imprægnering. Gulvene får en fin højbonet glans, kan tåle slag og stød - og er lette at holde rene. YTONIT er helt farveløst, mørkner ikke og tillader senere pletvis reparationer. YTONIT anvendes i stigende grad i nybyggeri - hvor afdækning af gulvene gøres overflødigt - såfremt YTONIT anvendes efter vore forskrifter.

YHANCO

Vesterbrogade 6 D. Kbhvn. V. Tlf. MI 3131. PA 2397

Kunstakademiet i Nürnberg

**AKTIESELSKABET CUDOGLAS - FABRIK: KORSØR - TELEFON 16
TEKN. SERVICE: EWALDSGADE 9 - KBHVN. N - TLF. LU 2801**

FORHANDLES OG INDSÆTTES AF ALLE GLARMESTRE
OPLYSNINGER FÅS Gennem ALLE GLASGROSSISTER

CUDO-RUDENS FORSEGLING

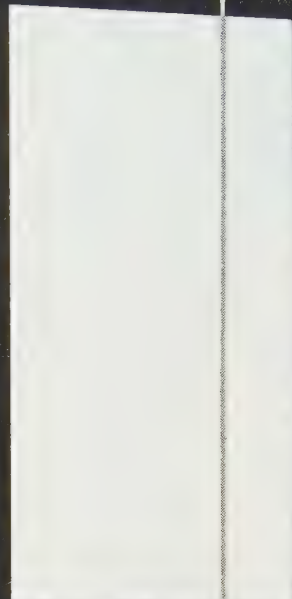
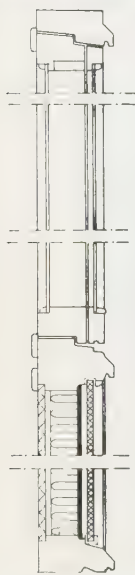
mellem
blyprofil
og glas
sker hele
vejen rundt
og sikrer
hermetisk
lukning.

Forbindelsen bly-glas giver
Cudo-rudens samling stor
elasticitet.

5 ÅRS GARANTI

facadeelemente

- Velux-facadeelementer udføres i fuld etagehøjde.
- Brystningsisoleringen har en k-værdi på ca. 0,55.
- Kan indbygges mellem betonsøjler og -dæk i plan foran disse.
- Udvendige brystningsplader leveres i forskellige materialer og farver efter ønske.
- Vippe- og drejevinduer i standardprofiler foroven.
- Ingen udtørring, nedsætter byggetid og rentetab.

V. KANN RASMUSSEN & CO - VELUX A/S
MASKINVEJ 4 - KØBENHAVN - SØBORG - TLF. SØBORG *65

olieraffinaderi ved Elben i Hamburg. Tysklands
ne til at genrejse erhvervslivet har overrasket en
del verden. Men hvordan er det med den kulturelle
genopbygning, f. eks. den arkitektoniske?

Tysk arkitektur

Af Udo Kultermann

Efter nationalsocialismens og de tyske byers sammenbrud blev også i arkitekturen båndet knyttet mellem nutiden og tiden før 1933. Det gjaldt ikke alene om at overvinde diktaturets kulturløse bygninger og øvrige monumentale ligegyldigheder, men man var også tvunget til gennem en grundlæggende ny arkitektonisk opfattelse at finde særlige løsninger til skabelsen af en ny tilværelse ved genopbygningen af de ødelagte beboelseskvarterer og ved organiseringen af et nyt samfund. Denne stærkt forpligtende opgave frembød en ganske usædvanlig mulighed: at opbygge en by efter en fuldstændig tidssvarende planlægning.

Med al mulig agtelse for de tyske arkitekters arbejde efter 1945 må det dog indrømmes, at det betydningsfulde i situationen ikke blev fuldtud forstået. Grundlaget for al arkitektur og projektering, for den sociale struktur, for fællesskabsfølelsen og den rent bebyggelsesmæssige nyordning af vore byer er blevet indsnævret. Og denne kendsgerning tynger på alle senere arbejder. Vi lider ikke nær så meget under krigsødelæggelserne som under, at vi ikke, da vi imødegik den reaktionære nationalsocialistiske politik, samtidig med alle de midler vi har i dag afværgede den åndelige reaktion, der på mange steder stadig forhindrer en løsning af den stillede opgave. Planerne, der giver løsningen på mange af problemerne med hensyn til byplanlægning og bebyggelse, forelå ganske vist rede til brug, men de forblev i de fleste tilfælde planer, fordi der savnedes tilstrækkelig indsigt. Man manglede mod til at gå i gang med sagen, både når det gjaldt retsforhold og jordbesiddelser. Man manglede overhovedet mod til at gøre noget, og man blev ved det, som man mente, tidligere havde stået sin prøve. Man så ikke resultatet af den sociale udvikling.

I begyndelsen besluttede kun ganske få byer sig til at gennemføre gennemgribende forholdsregler. Det gælder således ved Hellebrechts initiativ Hannover og desuden Kiel og Köln og senere kom hansestæderne Hamburg og Bremen til med storartede byplaner.

Bybygningen er grundlaget for enhver anden byggeopgave, der uden hensyntagen til byplanlægningens love selv med den højest mulige kunstneriske modenhed mister sit egentlige værd. Særlig bestemmende

er denne forudsætning for nutidens vigtigste byggeopgave: boligen. I 1945 var ca. 25 % af samtlige tyske boliger tilintetgjort. Derfor gjaldt de første bestræbelser genopbygningen og indretningen af så mange boliger som muligt. Men der var i begyndelsen mange hindringer at overvinde, bl. a. vanskeligheden ved at skaffe materiale og egnet arbejdskraft. Og af de store bygmestre, der havde kunnet sætte en fast planlægning og standardisering i gang, var størstedelen efterhånden udvandret. Følgelig afspejlede de foreløbige huse, der hvert år blev opført, disse tilstande. Også det statsunderstøttede, sociale boligbyggeri er i dag, trods de nye materialer og de fabriksfremstillede byggedele, vanskeligt at holde på et godt og billigt plan. Alt for meget hænger man ved de grimme bebyggelser som to- eller treetages rækkehuse i stedet for at bygge højhuse eller lave række- eller eenfamiliehuse med egne haver.

Et rent højhusområde er *Grindelberg* i Hamburg, opført fra 1950 til 1956. Sådanne afgrænsede boligbebyggelser blev bygget i Köln, München, Leverkusen, Bad Godesburg, Hannover og Bremen. Endnu et eksempel på denne bebyggelsesart findes på den store internationale byggeudstilling i Berlin, i hvilken anledning det gamle Hansakvarter blev genopbygget af talrige arkitekter fra både ind- og udland; desværre dog ikke efter en fælles udarbejdet byplan, som Berlins beliggenhed og en sådan udstilling må forpligte til. Vigtige planer som Hans Scharouns, der fornylig fik første pris i en verdenskonkurrence i Østberlin, og Walter Schwagenscheidts, Hubert Hoffmanns, Erich Kühns og Max Tauts er endnu ikke blevet udført, skønt de frembyder løsninger, som man en dag, omend med betydeligt forhøjede omkostninger, ikke kan komme udenom. Overfor boligbebyggelsen, der også altid rummer en byplanopgave og således i sig rummer alle andre opgaver, træder de isolerede bygningsmæssige løsninger tilbage. Således fremfor alt eenfamiliehuset, der i udlandet modtager så mange nye impulser fra unge bygmestre. I Tyskland er det svært at udvikle nye ideer på dette område. Der gives ganske vist nye løsninger, som de huse der er bygget af en række af de yngre arkitekter særlig i Hannover og Stuttgart, men det er undtagelser.

[Hvad angår kontorbygninger og bygninger, der rummer den kommunale og private forvaltning, er der her i de senere år gjort en betydelig indsats. Her har hovedsageligt det private initiativ muliggjort nye arkitektoniske løsninger, og dog må også de betegnes som undtagelser fra den altovervældende masse af klichearkitektur. Sådanne undtagelser fra byernes officielle byggevirkksomhed er Friedrich Wilhelm Krämers bygninger i Braunschweig og Heilbronn, Hermann Wunderlichs i Köln, Paul Schneider-Eslebens bygninger i Düsseldorf, Gerhard Webers i Höchst og Otto Apels i Frankfurt am Main. Disse bygninger er for størstedelen højhuse, ofte afsidesliggende og omgivet af grønne træer.

Kulturelle institutioner som teatre, koncerthaller, skoler, ungdomsherberger og vandrehjem, menigheds-huse og sportsanlæg har først i de seneste år opnået en bevidst udformning. Bedst kendt er stadsteatret i Münster, bygget af Team Deilmann, von Hausen, Ruhnau og Rave og fuldendt i 1956. Det blev trods stigende vanskeligheder til en imponant bygning med et smukt teaterum. Mies van der Rohes projekt til nationalteatret i Mannheim og Hans Scharoun og Hermann Matterns udkast til et stadsteater i Kassel er desværre blevet ved planerne. I Mannheim blev af mangel på dristighed til at virkeliggøre Mies van der Rohes storslåede projekt Gerhard Webers bygning opført, der med sin elegante udformning trods alt hører til tysk efterkrigsarkitekturs smukkeste bygningsværker. Af de tyske koncertsale skal her ved siden af den hessiske radios store sendesal, udført af Gerhard Weber, særlig henvises til koncertsalen i Berlins musikhøjskole, der blev fuldendt af Paul G. R. Baumgarten i 1954.

Her skabtes et akustisk fortræffeligt rum med en foyer, der er åbnet ud til gaden med en stor glasfacade og som ved anvendelsen af bildende kunst – vægmaleriet af Theodor Werner og stålplastik af Hans Uhlmann – er et smukt eksempel på samarbejdet mellem de forskellige kunstarter. Et vigtigt eksempel på et bygningsværk af denne art er liederhallen i Stuttgart af arkitekterne Adolf Abel og Rolf Gutbrod. De skabte et kompleks, der er stort nok til at blive en bys kulturelle midtpunkt. Hele anlægget består i det væsentlige af tre sale med henholdsvis 2000, 700 og 400 pladser, der er bygget således, at de står fri af hverandre kun forbundet ved det underliggende bygningsanlæg. Bortset fra den lille sal, der også kan belyses med dagslys, er de øvrige rum uden vinduer og er på alle måder indrettet, så publikum får det bedst mulige syns- og høreindtryk.

Skoler og ungdomsbygninger i det hele taget udmærker sig i Tyskland ved at være af høj kvalitet, og her må man ikke overse den betydelige påvirkning fra både Nordeuropa og U.S.A. Ved siden af universitetsbygningerne i Frankfurt am Main, opført af Ferdinand Kramer, har vi et fremragende eksempel på tysk skolearkitektur i Max Bills skole for formgivning i Ulm, der med de gamle bondehuse som grundlag søger at slå ind på nye veje for arkitekturen. Et særligt glædeligt kapitel i tysk efterkrigsarkitektur er

de sidste års skolebygninger, der ligger på et virkelig højt niveau. De opfylder på forbilledlig måde de krav, der kan stilles fra et pædagogisk synspunkt. Også hvad angår børnehaver kan nogle af vore arkitekter vise gode resultater. Et særligt godt eksempel på tysk vandrehjem er Hubert Hoffmanns bygning i Bonn Venusberg.

Søger man efter offentlige bygninger som opvi- nings- og forsamlingshaller, falder det mig vanskelig at finde nogle virkelig gode eksempler. De bedste er nok Westfalenhallen i Dortmund og det nedersachsiske stadion i Hannover. Som første eksempel på en ny konstruktionsmåde blev Schwarzwaldhallen i Karlsruhe opført af Erich Schelling, bygget med hængende tag, efter en byggemetode, der siden Lafailles og Nowickis epokegørende arbejder fandt efterfølgere over hele verden, men som dog kun sjældent nåede den kvalitet, som de store banebrydere præsterede. Således virker også Schwarzwaldhallen i Karlsruhe tung og trykket overfor sit forbillede, Messehallen i Raleigh. Bygninger af denne art, bygninger for et fællesskab, der i øjeblikket kun langsomt vinder frem i Tyskland, hører til fremtidens vigtigste opgaver. Et samlingscentrum for folket kan opnåes i forbindelse med de kommunale forvaltningsbygninger – således som Alvar Aalto så blændende har gjort det i Säynätsalo – også en skole kan overtage denne opgave således som Richard Neutra har vist det, og ligeledes kan en stor forsamlingshal blive centrum for fællessammenkomster således som Walter Gropius sammen med Weidlinger og Salvadori har projekteret Talahassee.

Af bygninger for sundhedspleje og sygebehandling må først og fremmest nævnes Sygehuset i Marl af Werner Hedebrand og Walter Schlempp såvel som de storartede planer til den kirurgiske klinik i Düsseldorf af Gustav Hassenpflug og Kuranstalten i Bad Salzungen af Harald Deilmann, planer der ved deres funktion opfylder de krav, der stilles til de forskellige behandlingsrum.

Hvad angår nye kirkebygninger er de i Tyskland særligt koncentreret i områder som Nordrhinen-Westfalen og Mainfranken. Til trods for den betydning de store kirkebyggere som Dominikus og Gottfried Böhm, Rudolf Schwarz og Otto Bartning har haft og trods de fascinerende resultater de yngre arkitekter som Egon Eiermann og Paul Schneider-Esleben er kommet til, kan man dog ikke komme udenom, at denne byggeopgave, bortset fra Ronchamp, i Europa næppe har fundet nye løsninger. En ny mulighed er forbindelsen mellem kirken og andre fællesanlæg, som det er foreslået af Egon Eiermann i skitsen til en kirke i Baden-Baden.

Tyske bygninger til udstillinger og til brug for erhvervslivet tåler overalt en sammenligning med de udenlandske. Her nåede man allerede ganske få år efter krigen et højt niveau. Byen Berlins pavillon på den tyske handelsudstilling i München, tegnet af Eduard Ludwig, og Hans og Wassili Luckhardts pavillon for Constructa i Hannover er med rationaliserede konstruktionsmetoder blevet til kunstnerisk

ROBERT HÄUSSER

Arkitekt, professor Gerhard Weber: Nationalteatret i Mannheim. Gavlen med det store vindue til foyer'en. Bag glasstensvæggen i nederste etage ligger orkesterprøverummet og personalekantine

arkitektur. Også Bernhard Hermkes udmærkede bygninger i Hamburg som det berømte Philips-tårn og pfalzenerudstillingen samt den pavillon, hvor haveudstillingen i Kassel fandt sted i 1953, af Hermann Mattern, og i senere tid særlig de unge berlineringeniører Frei Otto og Günter Günschels geniale konstruktioner – alle er de udmærkede eksempler på bygninger opført med nutidens hjælpemidler.

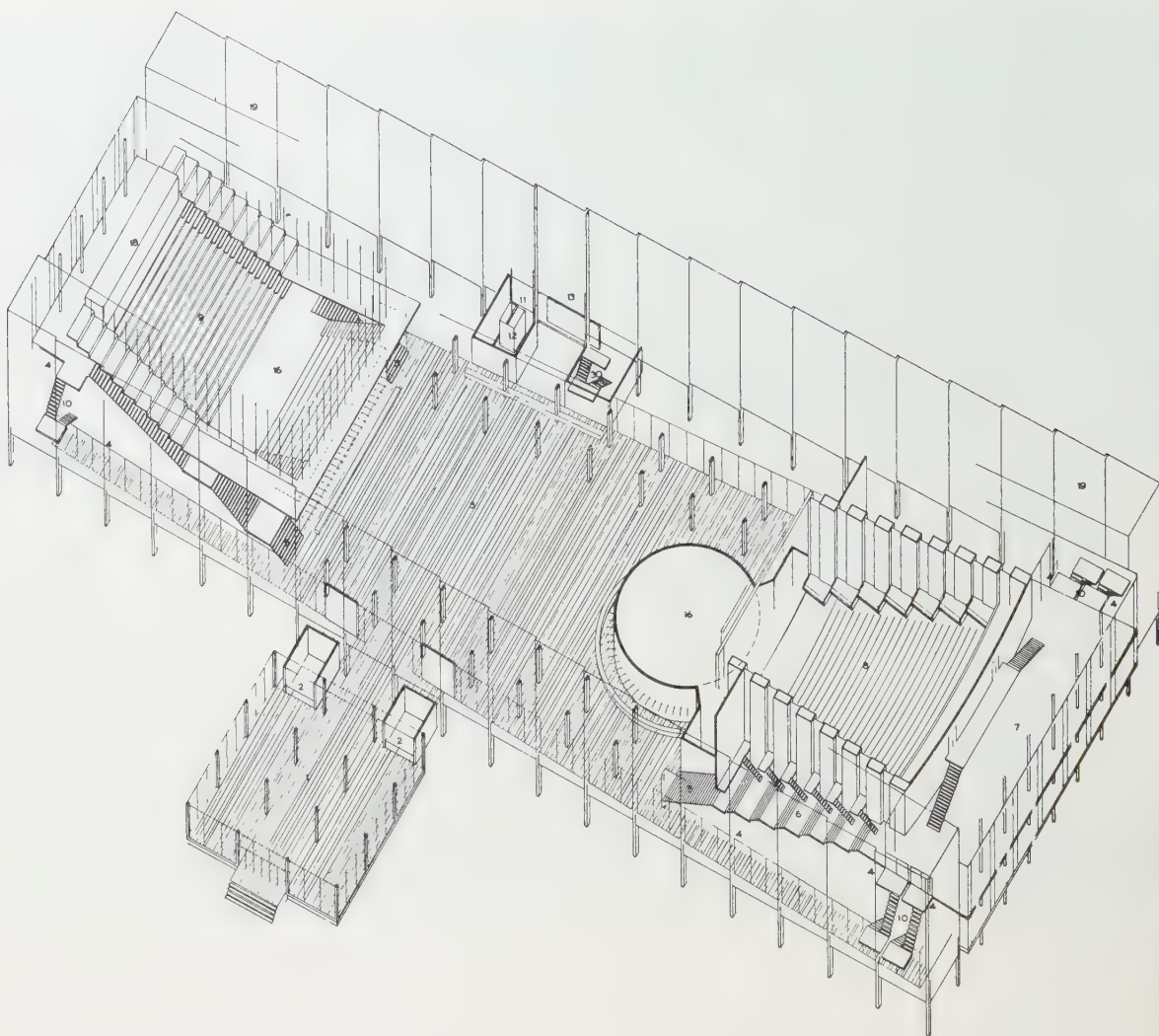
Heller ikke nutidens trafikkrav kommer de tyske arkitekter udenom. Foruden nye veje og broer, viadukter og vejkrøds må der bygges flere tankstationer og flere parkeringshuse. Når det gælder tankstationer træder Lothar Götz' arbejde i Frankfurt am Main i første række. Til de store parkeringshuse i Nordamerika og Italien svarer i Tyskland Düsseldorfs store parkeringshus opført i 1952–53 af Paul Schneider-Esleben. Her opstod et kompleks, der med den vældige glasfacade, den storslåede indkørsel og den tilhørende hotelrestaurant er en interessant variant af denne byggeopgave, der endnu befinder sig på udviklingsstadiet.

Den mest fremskredne bygningsart indenfor tysk efterkrigsarkitektur er fabriksbygningen. Dette kan muligvis forklares ved den relativ frie udvikling i årerne under nationalsocialismen, da denne type opgave havde rent rationelle mål, som ikke efterlod nogen plads for pseudomonumentale relikter. Et lom-

metørklædevæveri i Blumberg af Egon Eiermann fra 1951 viser, at selv en fabriksbygning kan være af kunstnerisk kvalitet. Indtil i dag er denne, også i udlandet højt respekterede bygning, forblevet uovertruffet i Tyskland. Andre arbejder af Egon Eiermann, af Paul Schneider-Esleben, Friedrich Wilhelm Krämer og Fritz Schupp viser den tyske industribygningss høje kvalitet.

For blot nogle få tiår siden blev eksempler på international arkitektur i Italien betegnet som „stile tedesco“ og Tysklands andel i denne udvikling dermed fremhævet. Sådan er det ikke i dag. De katastrofale følger af det nationalsocialistiske kulturbarbari har sat den tyske arkitektur langt tilbage. Kun langsomt når vi frem til en tilknytning til den internationale udvikling. Ganske vist har tyske arkitekter i andre lande bidraget til udviklingen af den nye arkitektur, man kan blot tænke på Mies van der Rohe, Walter Gropius, Eric Mendelsohn og Konrad Wachsmann, der i de Forenede Stater har en væsentlig del af æren for at netop dette land blev et brændpunkt for de arkitektoniske fremskridt.

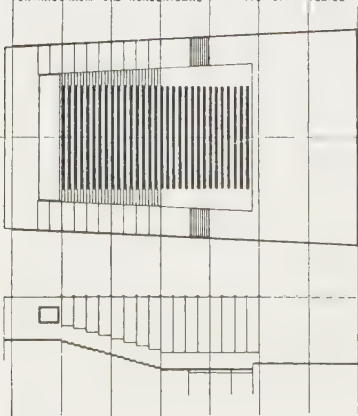
Den nye tyske arkitektur efter krigen er på vej til at give sit eget særlige modificerede bidrag til den internationale udvikling. Den yngste udvikling peger hen på, at den trøstesløse situation fra de første efterkrigsår er ved at være overvundet.

Professor Gerhard Weber: Mannheim Nationaltheater. Axometri ca. 1:1000. 1. Indgangshallen, 2. Billetsalg, 3. Vandrehallen, 9. Tilskuerrum lille scene, 13. Kulisselevator, 16. Scene, 7. Den store scenes foyer, 8. Store scenes tilskuerrum.

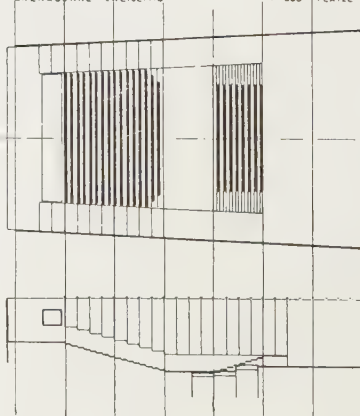
Det store teateranlæg er det mest moderne i Europa. Det efterfølger det 170 år gamle nationalteater, der i 1943 blev ødelagt ved et bombardement. Løsningen er ukonventionel og i princippet den samme som Jørgen Utzon har anvendt i sit forslag til Operaen i Sydney. Tilskuerne kommer ind bag scenerne, går ad brede trapper langs tilskuerrummene til foyer'erne i bygningens gavle. Over den store drejescene er et 30 m højt scenetårn. Over vandrehallen er en stor arbejdsdal. En del af denne dal kan ved en væg, der sænkes ned fra scenetårnet, skilles fra til bagscene

VORTRAGSRAUM UND KONZERTSAAL 775 - 871 PLATZE

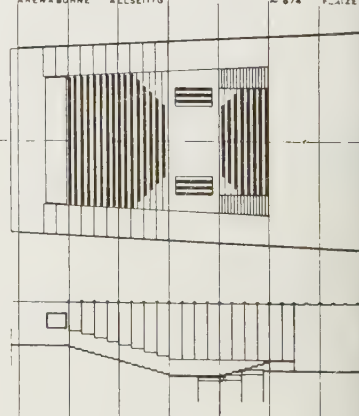
ARENASBÜHNE ZWEIFELTIG

~ 660 PLATZE

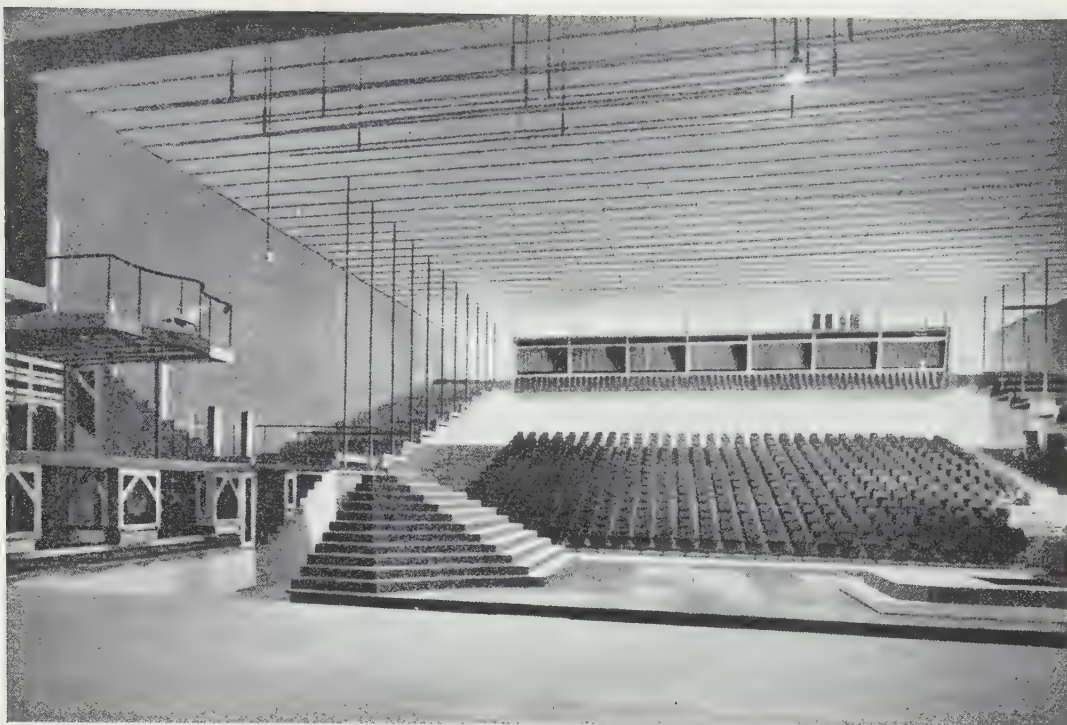

ARENASBÜHNE ALLSEITIG

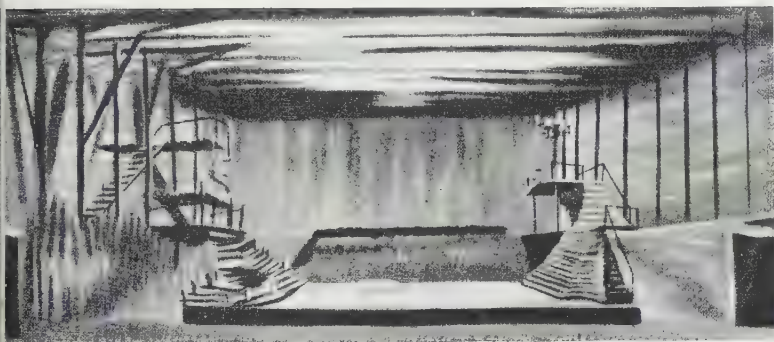
~ 674 PLATZE

Den lille scene er den teknisk mest interessante. Der findes flere muligheder for stoleopstilling, først og fremmest med traditionel teaterscene og ca. 600 siddepladser, men derudover bl. a. de tre her viste. Til venstre som foredrags- og koncertsal med op til 870 pladser. Til højre to forskellige opstillinger til arenascene med ca. 660 pladser

Skitse til sceneopbygning til Schiller's Røvere. Det er den samme scene, der ses på billedet herover

Herunder:
Vandrehallen med garderoberne omkring drejescenen. I baggrunden indgangen. Til højre opgangen til lille scene. Stole af Mies van der Rohe og Arne Jacobsen

ARTHUR PFAU

*Hovedtrappen til tilskuerpladserne
det store teater. De små trapper
til logerne*

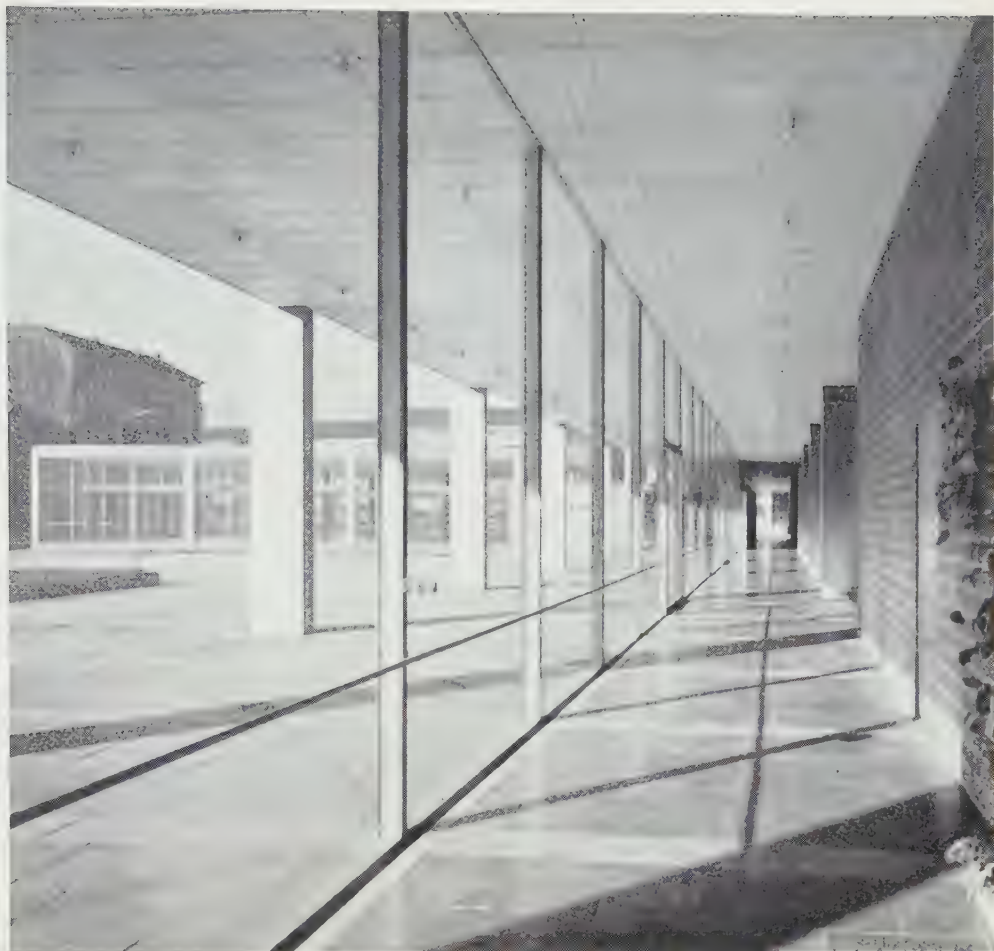
*Arkitekt, professor Gerhard Weber: National
teatret i Mannheim*

Trappe til store scene

*Modstående side:
Foyer ved store scene med
trappe til balkon*

*Sidegangen langs den store
garderobe og vandrehal*

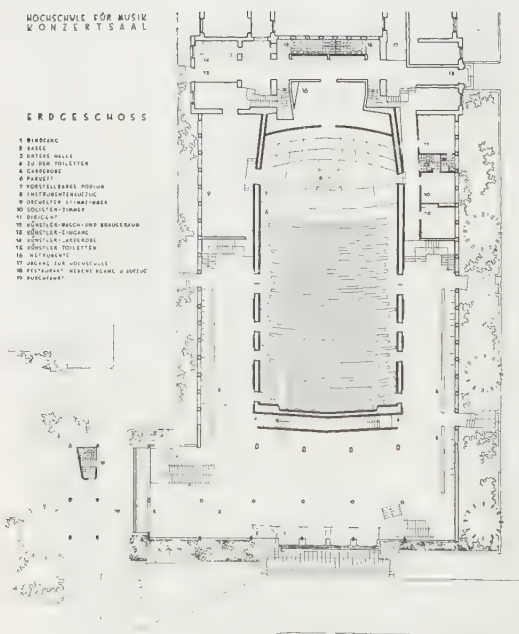
ARTHUR PFAU

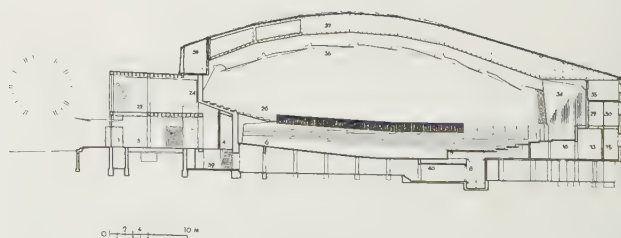

KESSELE

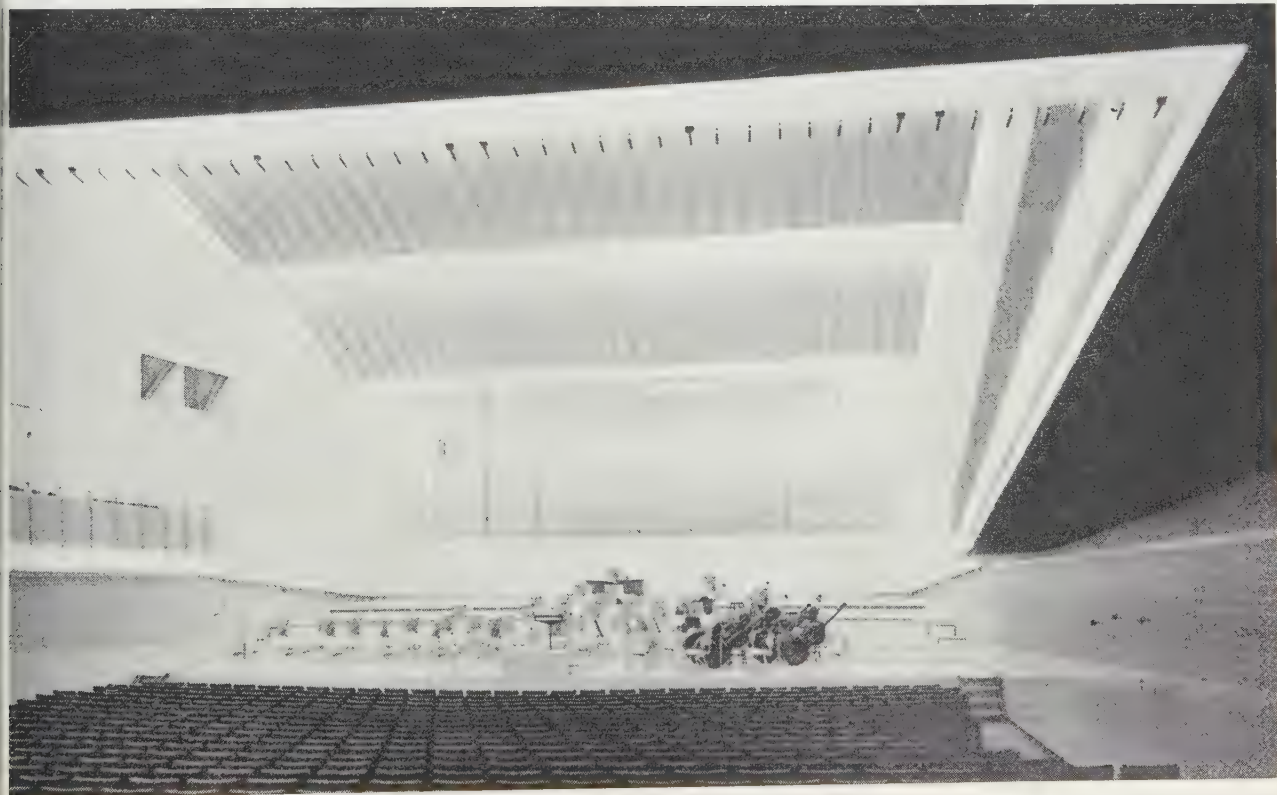
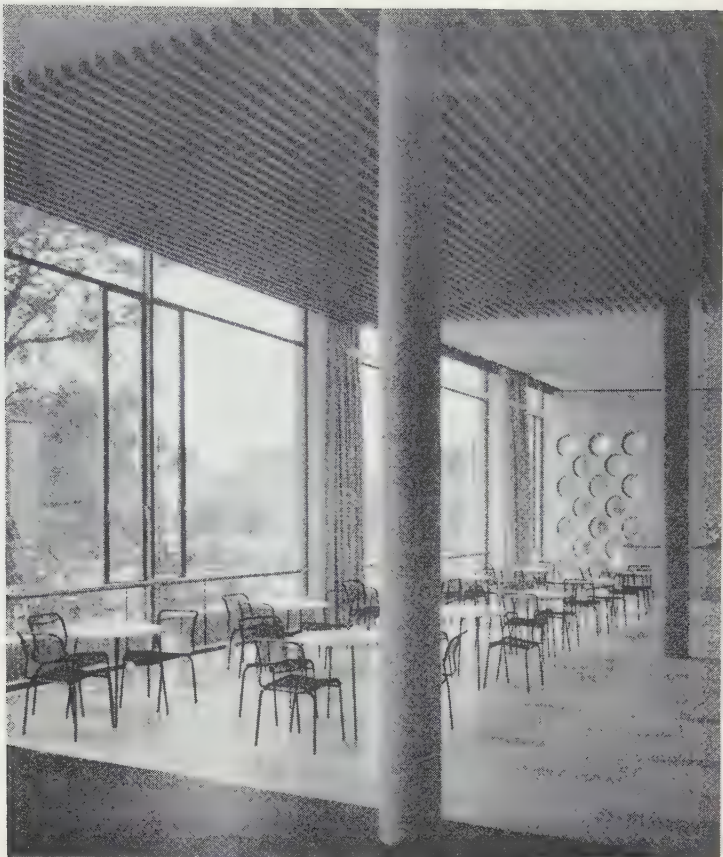
Den arkitektonisk mest interessante bygning i Berlin fra efterkrigstiden er musikhøjskolens koncertsal. Berlin er senere end Vesttyskland kommet med i den bevidste bevægelse mod en modernisme, hvor de enkle og klare udtryk foretrækkes for de modernistiske attributer, der ellers er karakteristisk for tysk efterkrigsarkitektur. Salen benyttes ofte af Berliner Philharmonikerne og Radiosymfoniorkestret. Der er indrettet kontrolrum til brug for radio transmissioner. De ses til venstre i billedet af interiøret

Arkitekt, professor Paul G. R. Baumgarten: Musikhøjskolens koncertsal i Berlin

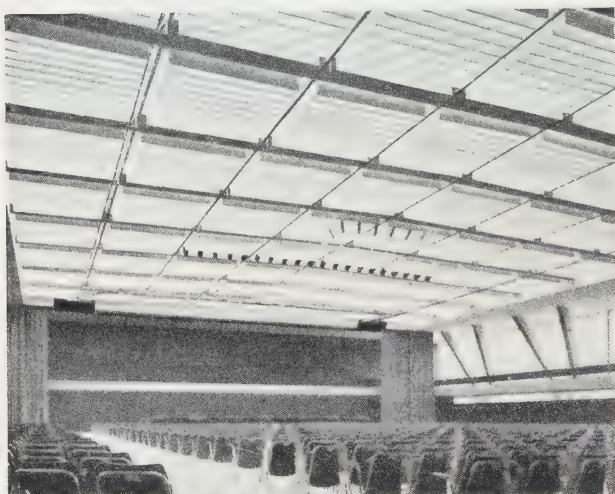

Plan og snit. Mål ca. 1:1000

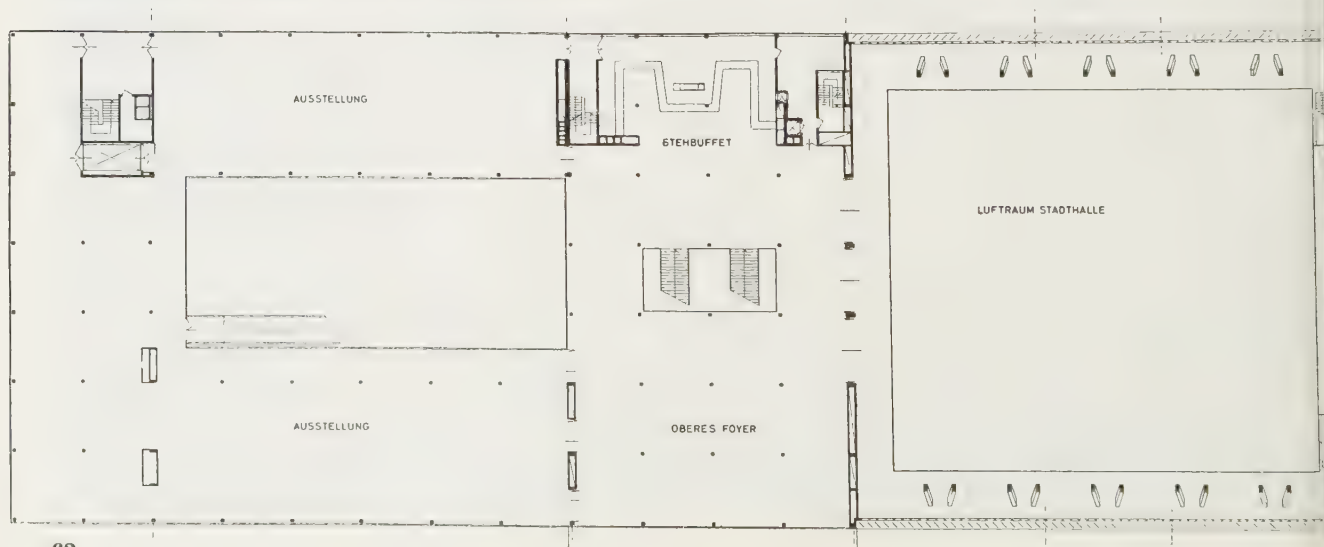

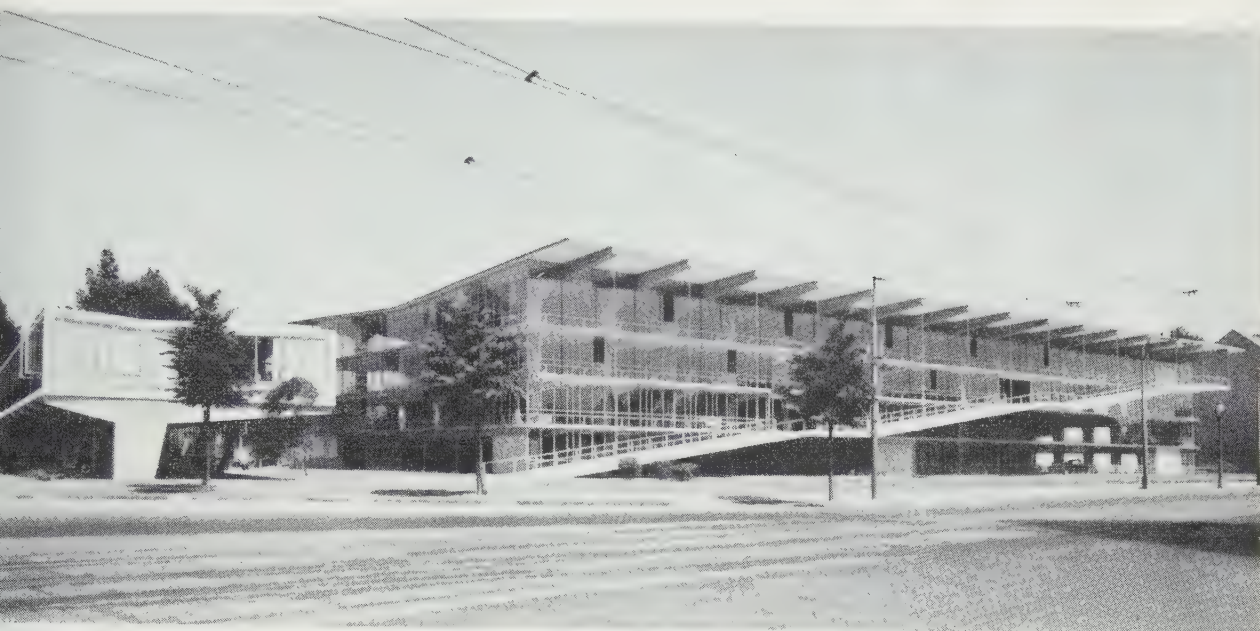
Arkitekt Heinrich Rosskotten: Die Rhein-Main-Halle i Wiesbaden

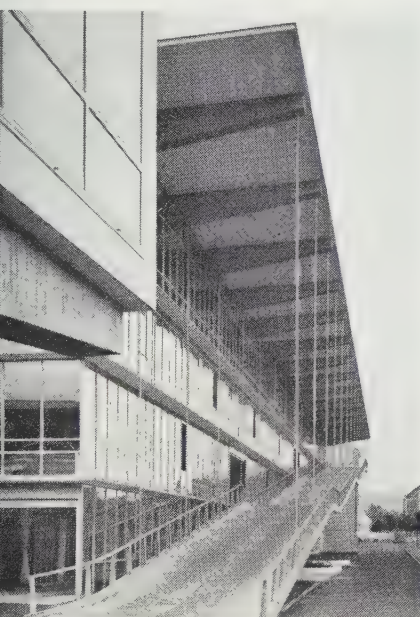
Mange tyske byer har efter krigen fået en udstillings- og koncertsal. Den mest markante er Rhein-Main-Halle i Wiesbaden. Hallen kan rumme indtil 4000 personer. Ligesom Alborghallen kan bygningen anvendes til store møder, koncerter, teater, udstillinger, dans og sport. Man har bestræbt sig på at kunne regulere akustikken, så den bliver tilfredsstillende under alle forhold

Herover: Kongreshallen. Herunder: 1. sals plan. Mål ca. 1:1000

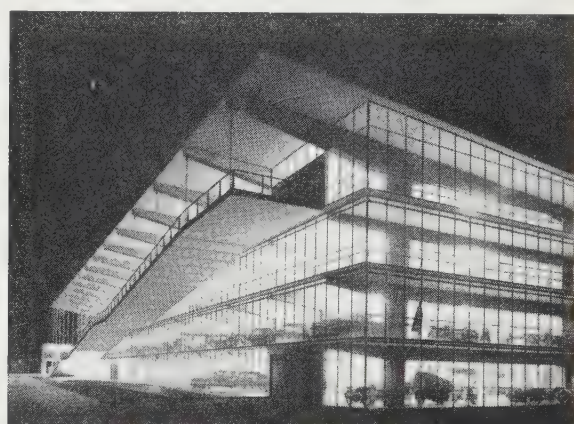

STRELOW

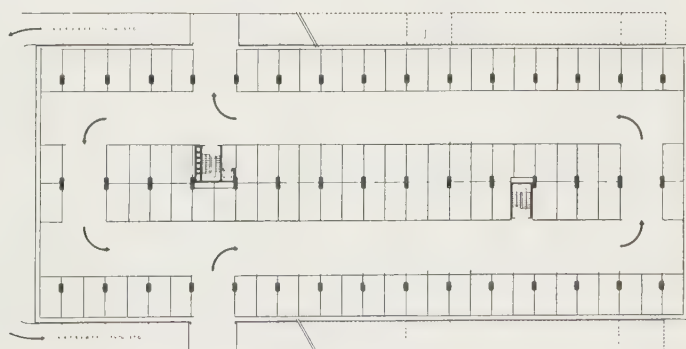
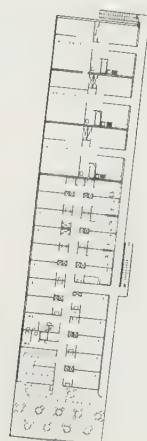

RENGER-PATZSCH

Arkitekt Paul Schneider-Esleben. Grossgarage i Düsseldorf

I Vesttyskland er automobilismen efter krigen i rivende vækst. Der planlægges overalt parkerings- og garagehuse. I almindelighed foretrækkes simple løsninger med tilkørselsramper fremfor kompliceret transportautomatik, elevatorer og lignende

Normaletage og façade 1:1000

HEIDERSBERGER

Arkitekt, professor Friedrich Wilhelm Kraemer: Volkswagenendienst Max Volts G.M.B.H., Braunschweig

Medarbejder Dr. Ing. E. Sieverts og Dipl. Ing. R. Hoffmann

HEIDERSBERGER

Herover: Det samlede anlæg rummer til højre kontor og automobilsalg, til venstre service, værksteder og reservedelslager

Herunder: Folkevognsserviceafdelingen med reservedelslageret i baggrunden

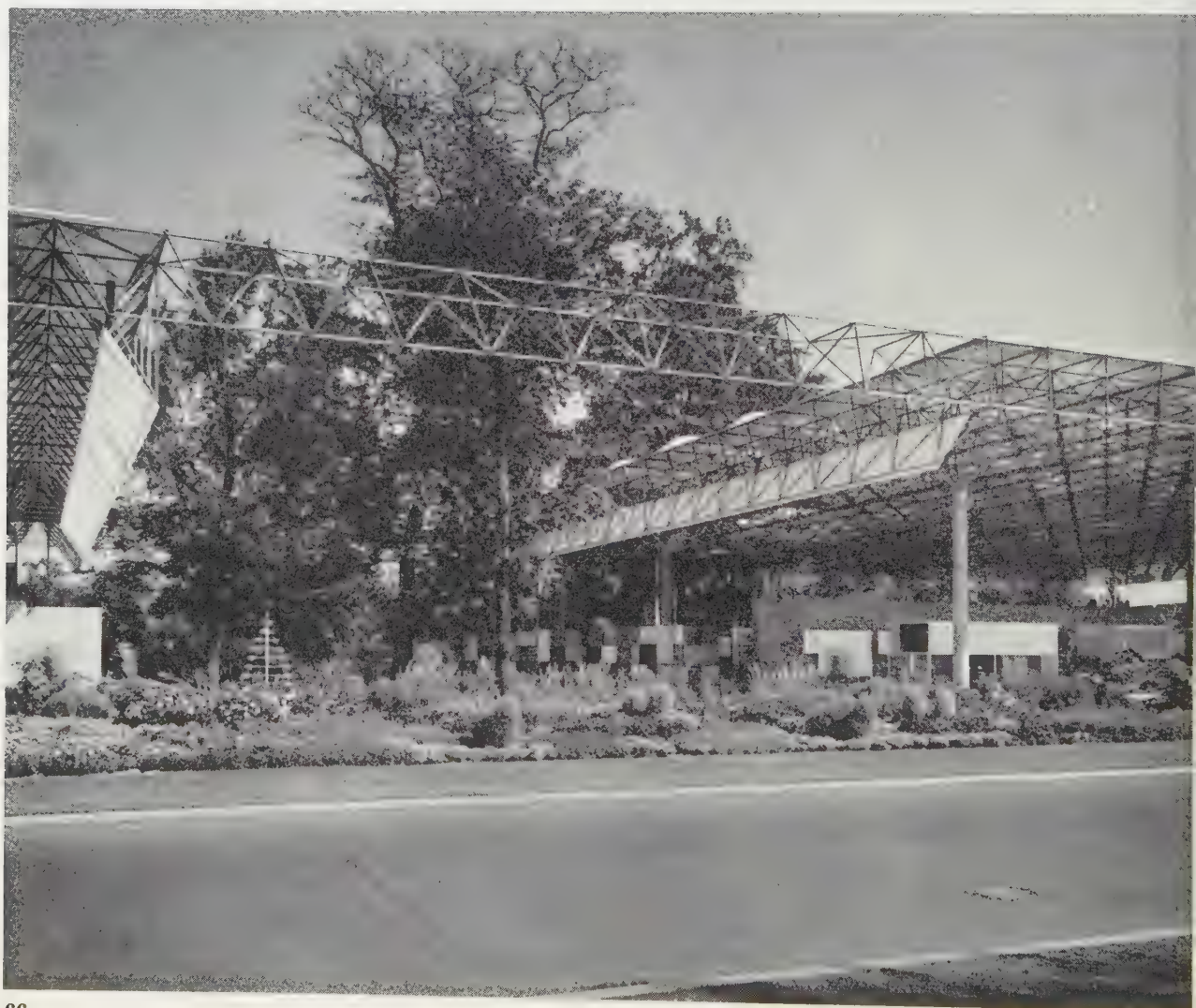

I de senere år har man på forskellige tyske udstillinger bemærket noget meget iøjnefaldende teltkonstruktioner. De er af stor dekorativ virkning og har netop den temporære karakter, man ventede af et udstillingsarrangement. Det er vist nok helt originalt tysk – men det varer næppe længe før tilsvarende teltkonstruktioner dukker op i andre lande

Spidstelt på Bundesgartenschau, 1957. Arkitekter: Frei Otto, E. Bubner, D. Frank og S. Lohs

Herunder: Udstillingshallen på Interbau, Berlin 1957, med udstillingen Die Stadt von Morgen. Arkitekt, professor Karl Otto

ARTHUR KÖSTER

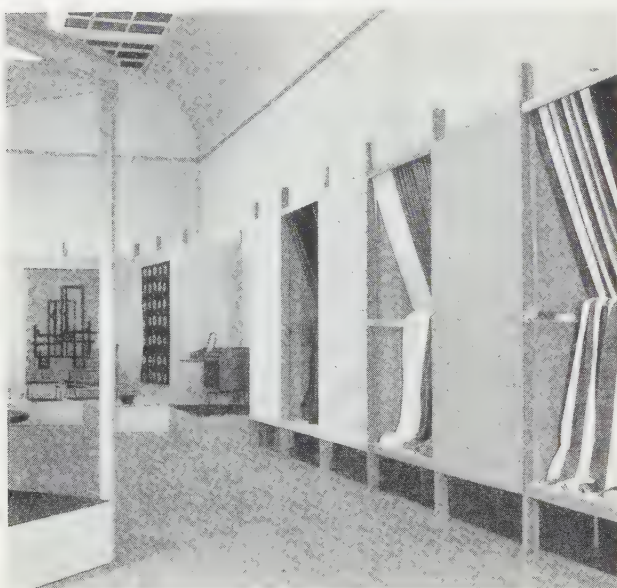
Obbletelt og firepunktstelte på Interbau-café ved Bellevue slottet, Berlin 1957. Arkitekter: Frei Otto, E. Bubner, D. Frank og S. Lohs

epunktstelte

Umiddelbart ved indgangen så man Egtvedpigens dragt samt fotografi af fanøpiger og af en nutids pige i bronzealderdragt. Tekstilerne ophængt dels på plader og dels i montrer. Ind mellem stofferne var anbragt møbler, enkeltvis eller i grupper

Danske tekstiler på De Young musæet, San Francisco

Fra 7. december til 6. januar vistes på De Young musæet i San Francisco den hidtil største udstilling af danske tekstiler i U.S.A. Udstillingen var organiseret af den danske tekstilindustri i samarbejde med musæet og det danske generalkonsulat i San Francisco. Torben Strandgaard var arkitekt for udstillingen. Stofferne var udvalgt af en jury, hvori bl. a. Ruth Hull, Erik Herløv og Bent Salicath havde sæde.

Det var et meget afvekslende udvalg af industriprodukter og håndværk, malede og trykte boligtekstiler. Det var overvejende ting, der er velkendte her i landet, men der var også helt nye ting specielt fremstillet til denne udstilling.

Som introduktion til udstillingen vistes en kopi af Egtvedpigens 3000 år gamle dragt og iøvrigt nogle eksempler på ældre danske tekstiler.

Udstillingen gav mulighed for at vise en hel del danske møbler og derigennem også anvendelsesmulighederne for nogle af de udstillede tekstiler. F. eks. var det samme møbelbetræk vist i seks forskellige farver på stolene omkring det runde bord.

Idéen i udstillingens opbygning har bl. a. været den, at vise danske tekstiler sammen med materialer, der er typiske i vestamerikansk byggeri – og selvfølgelig navnlig typisk for boligernes interiør. Desuden har der i valget af møbler været lagt vægt på at få repræsenteret flere arkitekter end de 2-3 i U.S.A. bedst kendte.

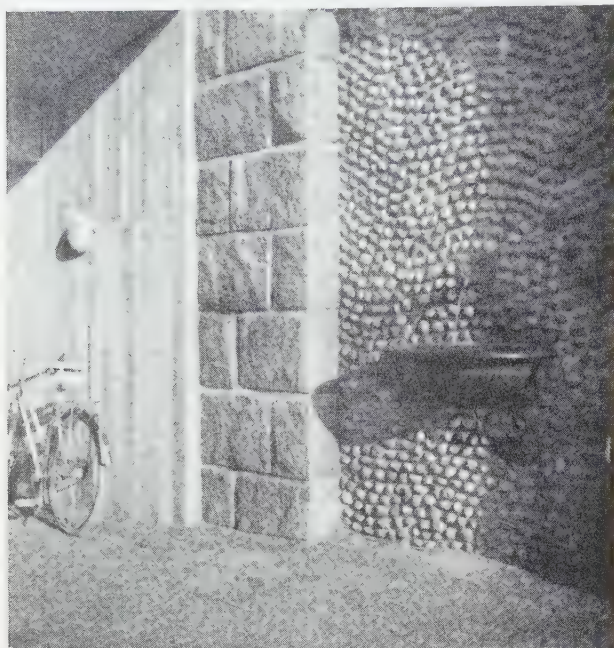
Udstillingen blev en succes med stort besøg og fin presse. Der er chance for at få den udstillet i Museum of Modern Art, og American Federation of Arts har bedt om at måtte sende den rundt i U.S.A.

SONJA NOSKOWIAK

phængninger af tekstiler virker i alminde-
ghed temmelig udramatisk. Her er det gjort
ere fængslende ved at sætte kraftige møbel-
offer op mod lette gardinstoffer og ved at
bejde med rumlige virkninger

Gæt engang

Ja, gæt engang hvor dette billede stammer fra. Den grove betonoverflade med mærkerne af forskallingen kan være fransk frimodighed fra 30'erne. Den grove kvaderstensmur kunne også være fra 30'erne – men fra det dengang knapt så frimodige Tyskland. Og minsandten om ikke også rullestensmuren kan tidsfæstes til 30'erne – men i England, hvor Lubetkin genoptog et sydengelsk façademotiv i nogle bygninger i Londons Zoo (senere også anvendt af Schlegel i girafhuset i København). Men støbejernskummen tyder ærlig talt på, at dette façadeudsnit stammer fra støbejernets storhedstid i begyndelsen af det 19. århundrede. Cyklen indicerer blot, at billedet er taget for nylig.

De har næppe gættet, at billedet stammer fra vore dages mest progressive arkitektureksperiment – Vällingby nær Stockholm. Det er fra en vejunderføring umiddelbart ved det berømte butikscener.

De store slag er i Vällingby ført med styrke – men da man skulle slå de små har man rystet på hånden.

Boligbyggeriet i Sverige

Owe Lundevall: *Bostadsmarknadens förändringar. Hyresgästernas Förlag AB. Stockholm 1957.*

I en lille let håndterlig tryksag foreligger her et storartet materiale om svensk boligpolitik igennem et halvt hundrede år med vægten lagt på oplysningerne om den aktuelle situation.

Så vidt man kan vurdere, har Sverige i de senere år på alle punkter ført en mere aktiv boligpolitik end Danmark. Den lavere boligstandard i Sverige før krigen har jo også nok kunnet gøre det nødigt. Danmark ligger stadig foran Sverige med antal rum pr. lejlighed.

Men mon ikke tidspunktet er inde, hvor vi skulde tage os sammen for ikke at sakte agter ud. Med Sveriges og Norges boligproduktion ligger i toppen blandt de Vesteuropæiske lande (ca. 8 boliger pr. 1000 indb. pr. år), ligger Danmark i bunden med 4 boliger pr. 1000 indb. pr. år.

Bygge- og boligforholdene i Danmark

Boligministeriet har udsendt en redegørelse for bygge- og boligforholdene i tiden siden ministeriets oprettelse.

Foruden et stort statistisk materiale indeholder publikationen en række afsnit, der beskæftiger sig med udviklingen inden for de forskellige områder, ministeriet har beskæftiget sig med.

En egentlig vurdering af udviklingen er tilsyneladende ikke tilstræbt, men man aner dog hist og her både sympati og misbilligelse. F. eks. mærker man i det lille afsnit om typehuse, at ministeriet gerne ser at det lille, individuelt projekterede eenfamilielhus bliver en sjældenhed.

Det er iøvrigt en ualmindelig trist tryksag.

Restriktiv planlægning

Udarbejdelsen af byudviklingsplaner fortsætter for de mindre områders vedkommende, efter at Storkøbenhavn og de største købstæder med held og uden større erstatningssager har opfyldt deres pligter på dette område.

Sidst er udsendt partiel byudviklingsplan nr. 1 for Roskildeegnens byudviklingsområde omfattende Ågerup-Kirkerup kommune og ejerlavet Veddelev by og Himmelev kommune. Risø anlægget ligger inden for området og har fremkaldt planen.

Desuden er udsendt en betænkning indeholdende et forslag til byudviklingsplan for Køge-egnens byudviklingsområde.

Begge planer, men dog navnlig den førstnævnte, er i hovedsagen en registrering og konservering af eksisterende tilstande.

Hensigten er at få hånd i hanke med udviklingen. Men med konstruktiv planlægning har det ikke meget at gøre.

Grafisk harmoni

Nordlundes bogtrykkeri har i år til venner og forretningsforbindelser udsendt H. C. Andersens *Skygger*, illustreret af Ib Spang Olsen.

Det er en meget harmonisk tryksag. Skriftbilledet er præget af den omhu, der ligger i valget af skriftklummestørrelse og skydning. Illustrationer udført i streggængsning er uden sammenligning langt smukkere end autoclicheer.

Ib Spang Olsen har raderet illustrationerne i zinkplader, der er efterbehandlet i Robert W. Peyraths reproduktionsanstalt. De har en negativ karakter, der er særlig egnet til aften og natmotiver.

Den ironi og humor, der præger H. C. Andersens fortælling genfinder man i Ib Spang Olsens illustrationer. De er fremragende gode.

En ledig stilling under boligministeriet

Ved bygningsinspektør Axel Maars afgang på grund af alder med udgangen af oktober 1958 bliver stillingen som bygningsinspektør i dennes sted ledig. Området udgøres af forskellige bygninger i København samt på Sjælland nord for jernbanelinien København – Roskilde – Kalundborg med undtagelse af slottene Charlottenlund, Bernstorff, Sorgenfri, Eremitagen og Fredensborg, og Lolland-Falster.

Ved afgørelsen om stillingens besættelse vil der blive lagt vægt på vedkommende ansøgers kvalifikationer såvel i planlægningsmæssig og æstetisk som i økonomisk og administrativ henseende.

Stillingen lønnes med et årligt honorar på 6.600 kr. med sædvanligt tillæg (f. t. 110 %). Der tilkommer derhos bygningsinspektøren konduktor- og kontorholdsgodtgørelse efter boligministeriets nærmere bestemmelse samt dagpenge og dækning for rejseudgifter efter de derom for statens tjenestemænd til enhver tid gældende regler.

Ministeriet forbeholder sig eventuelt at foretage ændringer i stillingens lønningsvilkår og forretningernes omfang.

Ansøgninger om stillingen stiles og fremsendes til boligministeriet, Slotsholmsgade 16, K.

Opslået ledig 10. februar 1958.

Ansøgningsfristen udløber den 10. marts 1958.

Konkurrencen om et koncerthus i Oslo

Ved gengivelsen af projekter til konkurrencen om et koncerthus i Oslo i Arkitekten nr. 1 1958 var på side 14 vist et projekt af Tobias Faber, der stod som eneste forfatter til forslaget, selvom dette var udarbejdet i samarbejde med Rai Okamoto.

Fællesrejse til Moskva og Bruxelles

I slutningen af maj måned holder den internationale arkitektunion – UIA – sin V. kongres i Moskva. I den hensigt at ned-sætte omkostningerne ved deltagelsen i kongressen vil D.A.L.'s oplysningsudvalg søge at arrangere en fællesrejse til Moskva. Udvalget har også planer om at gennemføre en studierejse af 3-4 dages varighed til verdensudstillingen i Bruxelles, som er åben fra 17. april til 19. oktober. Nærmere meddelelse om disse arrangementer vil fremkomme i næste nummer af Arkitekten.

Haver og huler

I møderækken arrangeret af Akademisk Arkitektforening og Dansk Arkitektforening bliver næste møde et foreningsmøde, der afholdes tirsdag den 4. marts i Kunstindustrimuseets sal.

Vor føling med hændelserne i havekunstens verden kunne være større. For at indhente lidt af det forsømte, vil fire havearkitekter fortælle om nogle af deres arbejder. Georg Boye viser farvelsbilleder fra sin egen have i Kokkedal. Professor C. Th. Sørensen beretter om Vitus Bering parken i Horsens. Knud Preisler beskæftiger sig med haven omkring de større boligbebyggelser og endelig vil Erik Mygind fortælle om hulebyen i Brede og om dens organisation.

22. bygningstekniske samtale

Statens Byggeforskningsinstitut afholder onsdag den 12. marts 1958 kl. 20 i Håndværkerforeningens store laugssal, Dr. Tværgade 2 A en teknisk samtale om: „Fejl og mangler ved spildevands- og drænligheder i jorden“. Samtalen indledes af civilingeniør Ove Hyllested, Lyngby-Tårnbæk kommune, på baggrund af de erfaringer som kommunen i tidens løb har indhøstet i spildevandsspørgsmål. Anmeldelse om deltagelse i mødet må på

grund af den begrænsede plads ske forud til Statens Byggeforskningsinstitut, MI 5630 så tidligt som muligt. Deltagerne vil senest 8 dage før mødet modtage et eksemplar af indlederens manuskript.

Resultatet af Kastrup Glasværks konkurrence

Kastrup Glasværk har afsluttet sin konkurrence om nye brugs- og kunstglasvarer. Der indkom et stort antal forslag fra de nordiske lande. 1. præmie på kr. 4000.- tildeltes arkitekt, fru Elisabeth Sass for forslag til stabelbare opbevaringsglas, skåle og asietter i forskellige farver. To andenpræmier på hver kr. 1000.- blev tildelt arkitekt Hans H. Henriksen og arkitekt Elisabeth Sass. Desuden uddeltes seks præmier på hver kr. 500.- til: Karina Aho, Helsingfors; arkitekt Hans H. Henriksen; arkitekt Bo Jørgensen; arkitekterne Tove og Edvard Kindt-Larsen; Vuokko Eskolin-Mirmesniemi, Helsingfors og arkitekterne James Wright og Bernt Winding.

Smukkere bøger

Foreningen for Boghåndværk fylder d. 26. februar 70 år. Foreningen blev stiftet af xylograf F. Hendriksen, der med ildhu kastede sig ud i kampen for smukkere bøger.

Medens det i de første år var det særprægede, tildels exclusive, der var karakteristisk for foreningens arbejde, begyndte man omkring 1933 at interessere sig for den almindelige bog.

Dette arbejde har hos alle de parter, der samarbejder om en bogs fremstilling, stimuleret interessen for bogens udseende. Den almindelige bog er blevet smukkere.

Denne fornyede aktivitet har holdt den gamle forening ung. Så sprælsk er den blevet, at den vil have eget hus. Den starter i anledning af fødselsdagen et fond til dette formål. Foreningen, hvis adresse er Furesø Parkvej 51, Virum, Postgiro 2 99 77, modtager gerne bidrag – store eller små – til fonden.

Som medlem af foreningen (kontingent 20,- kr. årligt) modtager man de årlige bogudsendelser, hvis værdi langt overstiger kontingentet.

Koncerter i Statens museum for Kunst

Den 2. marts opfører et ensemble af unge musikere under ledelse af Ole Henrik Bruun med Niels Nielsen og Boris Linderud som solister Alban Bergs kammerkoncert. Som en ouverture af en dansk tolvtonekomponist spiller Niels Nielsen indledningsvis 5 præludier for soloviolin af Jan Maegaard.

16. marts sidder Bengt Johnsson ved flyglet og spiller unge komponister som Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen og Humphrey Searle. DUT er medarrangør af denne koncert.

Boligbyggeriet november 1957

Hovedstadsområdet samt 5 provinsbyer og disses forstæder	Antal lejligheder			
	Okt. 1956	Nov. 1956	Okt. 1957	Nov. 1957
Byggetilladelse givet i løbet af måneden	801	799	762	1 250
Byggetilladelse ved måne- dens slutning	4 153	4 284	2 935	3 739
Påbegyndt i løbet af måne- den	419	662	379	432
Fuldført i løbet af måneden Under udførelse ved måne- dens slutning	654	1 039	1 159	1 630
	15 013	14 635	12 840	11 636
Beregnete tal for hele landet, excl. egentlige landkommuner				
Under udførelse ved måne- dens slutning	22 600	22 100	19 600	17 800

SKUF IKKE OPTIMISTERNE

Hvis ord og sympati alene kunne gøre det, ville omfattende saneringer for længst være gennemført her i landet. Med lidt god vilje og navnlig passende bevillinger af statskassen ville det med den eksisterende saneringslov (boligtilsynsloven) have været muligt at sanere de fleste af de direkte sundhedsfarlige boliger i vore byer.

Det er viljen og pengene, det har skortet på -- det er godt at holde sig for øje, når man skal vurdere betydningen af den betænkning saneringskommissionen netop har offentliggjort. Hvis betænkningen kan stimulere de gode viljer i folketetinget og lokke nogle millioner fra finansministeren, vil den få praktisk betydning.

Heldigvis er der grund til en vis behersket optimisme med hensyn til betænkningens muligheder for at få folketetinget i tale.

Væsentligst i denne henseende er kommissionens vurdering af mulighederne for at påbegynde saneringen. I almindelighed er det blevet hævdet, at en egentlig sanering først kan påbegyndes, når der er tilvejebragt en boligreserve. Det lyder besnærende og er aldrig kraftigt imødegået. Det kan have været en sovepude for de i forvejen hårdt trængte politikere.

Der har i de senere år været en relativ høj boligproduktion, der skulle have gjort det muligt at dække boligbehovet lige så godt som før krigen. Det er dog stadig ikke muligt at skimte en boligreserve, end ikke i en fjernere fremtid. Hvis saneringen skal gøres afhængig af en boligreserve vil den blive skudt ud i det uvisse.

Forekomsten af en egentlig boligreserve vil selvfølgelig lette genhusningen af saneringsområdernes beboere. Men der findes dog også andre muligheder. Kommissionen hævder meget overbevisende, at det næppe er muligt over en længere periode at tilvejebringe og opretholde en boligreserve af nogen betydning, idet forekomsten af ledige lejligheder forholdsvis hurtigt vil lægge en dæmper på nybyggeriet og boligreserven derfor forsvinde igen. Endnu vanskeligere vil det være at opnå en reserve af billige boliger. Ved at begrænse saneringen til perioder med en boligreserve vil saneringen få et alt for ringe omfang.

Kommissionen har anslået, at der i København og provinsbyerne er ca. 50.000 lejligheder, der er saneringsmodne, fordi de er sundheds- og brandfarlige eller fordi de ligger indenfor et saneringsområde. Man har tidligere anslået antallet til mere end det dobbelte. Det beror jo på hvilke kriterier, man anlægger ved bedømmelsen. Men når man ved, hvor få lejligheder, der er saneret efter krigen, må det være særdeles realistisk kun at regne med 50.000. Når de er af vejen, kan man jo se på sagen igen.

Kommissionen mener, at saneringen bør påbegyndes snarest muligt og gennemføres over en pe-

riode på højst 15-20 år. Dette indebærer, at der gennemsnit skal nedlægges 2.500-3.500 boliger om året. Heraf kan antagelig ca. 1.500 lejligheder nedlægges ved kondemnering.

Det foreslås, at staten yder økonomisk støtte til saneringer, dels ved at dække halvdelen af saneringstab, dels ved at yde lån til finansieringsudgifterne iøvrigt. Realiseringen af et saneringsprogram på ca. 2.000 lejligheder om året skønnes at ville medføre en årlig udgift for staten på ca. 6 mill. kr. til tilskud og ca. 15 mill. kr. til lån.

Det er så beskedne summer, at det næsten er utænkeligt, at folketetinget af den grund skulle nægte at medvirke til, at der nu endelig kommer gang i saneringen.

Det lovforslag kommissionen har udarbejdet er en modernisering af den eksisterende lov. Og selv om lovens ordlyd ikke er afgørende for, om saneringen kommer i gang, er det selvfølgelig af betydning at værktøjet er i orden.

Væsentligst i denne forbindelse er en ny bestemmelse, der skal gøre det muligt at gennemføre det, kommissionen kalder differentierede saneringer. Den nuværende lov sigter mod totalsaneringer. Men meget ofte vil det i et saneringskvarter være rimeligt at bevare og istandsætte en del af ejendommene og fjerne resten, og derigennem skabe et tilfredsstillende boligområde.

De liberaliseringstanker, der har præget diskussionerne om byggestøttelovens fornyelse, synes også at have påvirket saneringskommissionens arbejde. Forslaget til lov om sanering af usunde bydele åbner mulighed for de private grundejere for at iværksætte saneringer på nærmere præciserede vilkår. Forudsætningen er bl. a. at de interesserede grundejere danner et ejerlav. Den private interesse for rene boligsaneringer er sikkert lig nul. Det virker derfor helt uforståeligt, at der ifølge lovudkastet altid først skal forsøges gennemført ejerlavssaneringer. Og når så tillige reglerne herom er overordentlig komplicerede og uoverskuelige kan denne bestemmelse blive stærkt hæmmende for kommunernes arbejde med saneringssagen.

Et mindretal af kommissionen har da også taget forbehold overfor kravet om, at ejerlavssaneringer altid skal forsøges.

Kommissionen har indgående beskæftiget sig med spørgsmålet om tilvejebringelsen af erstatningsboliger og finansieringen af nybyggeriet i saneringsområderne. Kommissionen kommer selvfølgelig til det resultat, at disse problemer må løses i forbindelse med byggestøtteloven. I denne henseende er det altså et gunstigt tidspunkt for betænkningens udsendelse, tid nok til at minde lovgiverne om, at den nye byggestøttelov også må medvirke til byernes fornyelse. S.

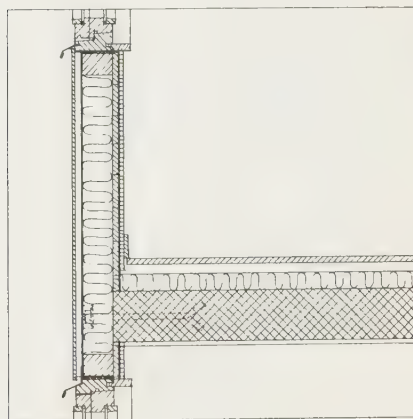

høje eller lave huse, til lyd- eller varmeisolering . . .

Til enhver konstruktion, De arbejder med, vil der blandt de mange forskellige Rockwool-produkter altid være en type, der helt dækker formålet, og som let lader sig indføje i konstruktionen.

Til de lette højisolerede ydervægge, som nu også anvendes mere og mere i det høje byggeri, vil De f. eks. ikke kunne finde noget mere økonomisk og velegnet isolationsmateriale end Rockwool Batts.

I ethvert lyd- eller varmeisoleringsspørgsmål er De iøvrigt velkommen til at kontakte vore teknikere, som gerne bistår Dem med at finde den bedste og mest økonomiske løsning.

— er der altid en Rockwool type, som passer

isoler med
ROCKWOOL

dansk stenuld

AKTIESELSKABET ROCKWOOL . FREDERIKSBORGGADE 18 . KØBENHAVN K . TLF. C. 9575

PLASTIC

Vi leverer og opsætter plasticstof til vægge

GALON - STIGOLON - ROLAN

- lysægte
- tåler slag og stød
- vandtæt
- kan erstatte fliser

HENRY GUSTAVSEN

Vægbeklædning

ST. KONGENSGADE 92
BYEN 9330 (3 LLDN.)

Special

PERSIENNER I LETMETAL OG STÅL

Mørkelægning

Gardinstænger

Vi anbefaler vore persienner for indbygning i dobbelte vinduer. Special-solskærme af aluminium til udvendig montering. Har De en opgave for afblænding eller mørkelægning, så send os den. - Vore specialister er altid til Deres tjeneste med forslag.

Special-persienner er bl. a. leveret og monteret i:

Statens Husholdningsråds nybygning.	Postgirokontorets bygning.
Københavns Militær- hospital.	Københavns Kommune- hospital.
Flyvestationen, Værløse.	Falkonergårds gymnasium.
Dragør Skole.	Amtssygehuset, Maribo.
Tivolis koncertsal.	

Udvendige solskærme i aluminium er leveret til:

Buddinge skole. Rødovre rådhus.

Dansk Rullegardin Industri

v/ H. PERSSON

Gl. Kongevej 143, V - Tlf. Eva 6144, 6145. Ve 5180

Persienne monteret i koblet vippevindue og koblet torrammet vindue kan ses på vore stande nr. 658 og 659 i Byggecentrum.

Sikkerhedsstillelse

for entrepriser og leverancer

Dansk Kautionsforsikring- Aktieselskab

Gl. Torv 14 Telefon 6143 København

Hallen set fra den store platform

kan ses i umiddelbar nærhed af kongreshallen. Er der nogen forskel på et symbol, hvis form er naturalistisk og et symbol, hvis form er lånt fra en ny konstruktion?

Stubbins: Siden mennesket for første gang bemalede væggene i sin hule, siden mennesket for første gang søgte at udtrykke noget gennem tegning, har symboler været en del af dets væsen.

Otto: Den nye byggekunst forsøgte at aflægge de ydre virkemidler, forsøgte hellere at være kold end falsk. Vi har dog i mellemtiden måttet indse at også *det enkle* kan bruges til den værste form for representation. Man siger i guld, stål og glas *Se her, hvor enkle vi er, og hvor beskedne.*

En bygning må være funktionelt og konstruktivt rigtig - det er et krav, der ikke først er blevet gyldigt med den nye byggekunst. Men vil vi finde en gyldig form, så hjælper det hverken at lægge hovedvægten på opgaven eller på konstruktionen.

Funktionalismen lader til endelig at være overvundet. (Funktionalisme her forstået som arkitekturretningen, der stræber efter at gøre funktionen til et formelement - ikke at forveksle med det at bygge funktionelt rigtigt). Konstruktionen, der tidligere havde en rent tjenende opgave, bliver nu gjort til et formelement - og endda et meget væsentligt. (Eksempel: Man kan anbringe et fladt tag på ganske få støttepunkter - eller også hænge det op på et kæmpe-mæssigt tårn).

Meget af det, der bygges for tiden er anlagt på at skulle virke sensationelt, som om man ikke havde lært, at vi er færdige med den tid, da menneskeheden anså tekniske fremskridt for pionerarbejder.

HYLOSAN

sikrer mod svamp, råd og **skadedyr...**

Ved at foreskrive HYLOSAN til alt træværk sikrer De bygherren mod overraskelser i form af råd, svamp og skadedyr.

HYLOSAN er et gennemprøvet produkt med bl. a. pentaklorphenol, og det giver den sikrest mulige imprægnering.

HYLOSAN er let at påstryge – det har stor indtrængningsevne – lader sig ikke udvaske af træet, og der kan males på HYLOSAN-impræneret træ. HYLOSAN er godkendt af Boligministeriet for anvendelse i statsstøttet byggeri.

HYLOSAN fås grøn, lysebrun og farveløs.

TAXOLEUM (blokhusharve) med samme imprægnerende egenskaber fås i to smukke farver: mellembrown og mørkebrun.

Vi vil gerne sende Dem yderligere oplysninger.

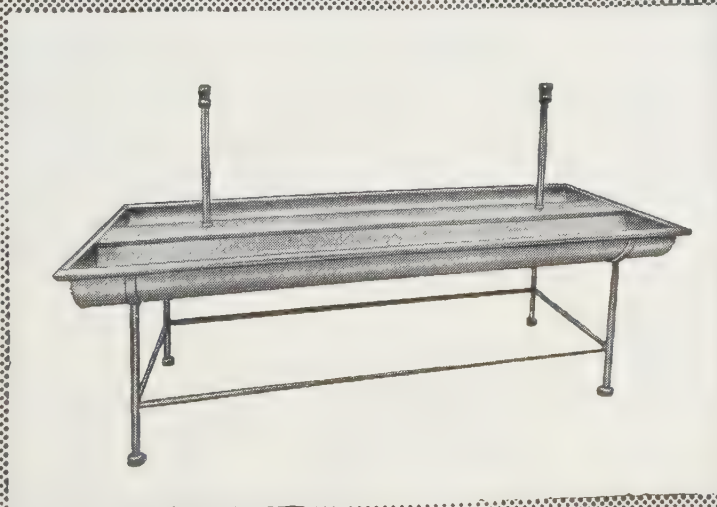
København
C. *13.842

Holbæk
*1213

Horsens
*2 53 33

Nu

er tiden inde til modernisering af folkerum

Anvend
**VASKE
RENDER**
af
**RUSTFRI
STÅL**

Robust kvalitet

Billig i anskaffelse

som ill. længde 1800 mm kr. 975.-

- - 2400 - - kr. 1200.-

KØBENHAVN
Kontor: C. *6286
Eksp.: Hilda 3232

ÅRHUS
Kontor, Eksp.: 3 34 00

Bang & Jørgensen A/s

ARKITEKT

Til vor afdeling for nybyggeri og vedligeholdelse søges snarest en yngre arkitekt.

I forbindelse med virksomhedens udvikling forestår et interessant og afvekslende arbejde, der for en selvstændigt arbejdende og idérig medarbejder vil byde på de bedste fremtidsudsigter. Vi vil lægge vægt på kendskab til projektering og arbejde med nybyggeri og evne til at kunne indordne sig i en større virksomheds organisation.

Har De lyst til denne opgave, vil vi gerne i forbindelse med dem, og beder om en skriftlig henvendelse med oplysninger om Deres tidligere beskæftigelse og evt. referencer.

Ansøgningen bedes sendt til vort personalekontor.

Danfoss

NORDBORG

ISOLERENDE DOBBELTRUDER

alle fabrikater føres, bl. a.

Thermopane

INSULIGHT

CUDO . POLYVERBEL

THERMOKIT . LITALKIT

Alt i glas til bygningsbrug

M. I. MEYER A/S

TOLDBODGADE 53 . KØBENHAVN K

TLF. CENTRAL 670

Alligevel må der gøres forsøg – tekniske såvel som plastiske – netop også i byggeriet må vi vove noget for der er opgaver, som det er påtrængende nødvendigt at vi løser. Skalkonstruktioner, lette gitterkonstruktioner og hængende tage blev udarbejdet for at gøre omkostningerne ved konstruktionerne så små som overhovedet muligt – og endda ikke blot for at spare penge og arbejdskraft, men hovedsagelig for at skaffe plads for et levende indhold. Man søger sådanne konstruktioner for at gøre det stivnede byggeri dynamisk igen, og for at kunne tilpasse det til de stadig skiftende opgaver menneskene stiller. Netop de tynde net af tove har udløst nye muligheder, vi kan i dag bygge med en brøkdel af de konstruktive omkostninger man tidligere arbejdede med.

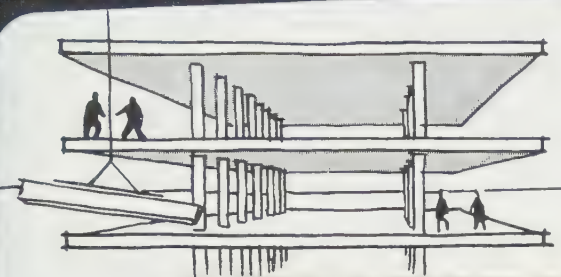
Til en bestemt gruppe af opgaver er der kun een konstruktiv løsning, der er særlig egnet. Denne finder sin form under arbejdet med opgaven. Jo mere intensivt man søger, jo mindre forudindtaget lederen er, desto hurtigere kan der findes en form af høj plastisk værdi. Man kan næsten sige: Sådanne bygninger kan man ikke tegne, man kan kun gennem stadig søgen bistå dem med at antage den endelige form.

Hvis man ville bygge en kongreshal med en fri tagkonstruktion i et grønt område i et bycenter – og hvis man vel at mærke ville gøre det så enkelt som muligt – så ville der fremkomme noget helt andet end her i Berlin. I hvert fald var en sådan bygning blevet mere beskeden og mindre påtrængende.

Stubbins: I arkitekturen findes der aldrig en eneste løsning. Da vi gik i gang med dette problem uden forudfattede meninger, havde mine medarbejdere og jeg mange, meget forskellige opfattelser, før vi nåede til den løsning, der forekom os den bedste. Jeg vil ikke her gøre nærmere rede for det, men blot sige, at det var mit mål, at udforme og forbinde de forskellige elementer på en sådan måde, at de finder plads i et konstruktivt mønster, der ikke blot skaber et åbent og gæstfrit klima, men også er symbolsk for bygningens formål. Auditoriets omstridte form har mange fordele: selvom den ikke direkte symboliserer *den frie tale*, byder den på en akustisk fremragende inderside og et stort overdækket uderum uden at områder afgrænser sig skarpt, den fortsætter grundformationen og kroner landskabet, som er hævet ved hjælp af platformen, den er sluttet og dog åben, den har kraft og virkning, den er monumental og – ikke mindst – er den i besiddelse af skønhed.

Otto: Berlin har fået et nyt, betydningsfuldt byværk. I betragtning af betydningen har bygmestrene øjensynligt haft for kort tid til at løse alle spørgsmål forbundet med opførelsen af denne bygning. Forsåvidt er det urimeligt at stille så strenge krav til dette afgjort fremragende byværk. I søgen efter en egnet form for en bygning for den frie tale er problemet i det mindste grebet ganske klart an. Og det er godt.

En begyndelse er gjort. Nu må vi ikke blive stående, og vi må ikke hvile før der mange steder på jorden er sådanne steder, hvor menneskene, som er blevet fremmede for hinanden, kan mødes i samtale.

**SUPER
RAPID
CEMENT**

den ekstra hurtighærdnende
PORTLAND-CEMENT

- til betonarbejder, der haster
- til støbning i koldt vejr
- til præfabrikation og forspændt beton

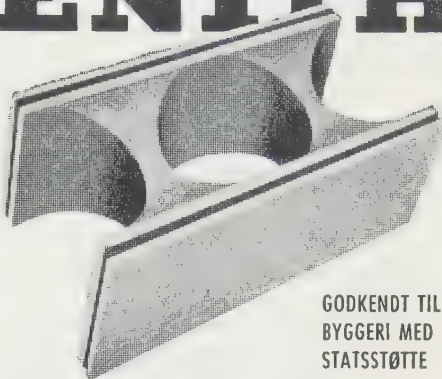

FORHANDLERE OVER HELE LANDET

Byg billigere . Byg hurtigere . Byg bedre med

ZENITH

FUNDAMENTBLOKKE

GODKENDT TIL
BYGGERI MED
STATSSTØTTE

Jylland:

Frederikshavn: N. Østergaard & Søn A/S, tlf. 140.

Skive: Skive Cementstøberi, tlf. 921

Vejle: C. Bechgaard, Bredballe, tlf. 57.

Aabenraa: P. Chr. Poulsen, Haderslevvej 24, tlf. 21217.

Aarhus: N. K. Nielsen & Co. A/S, tlf. 42322.

Sjælland:

Helsingør: Helsingør Betonvarefabrik, tlf. 2024.

Herlev: Herlev Byggeindustri A/S, tlf. 942737.

Nivaa: Fr. Reimers, tlf. 1.

Roskilde: C. J. Schledermann & Sønner, tlf. 122.

Slagelse: ZENITH, Slagelse, tlf. 288.

Vanløse, København: ZENITH Betonvarefabrik A/S, tlf. Da. 1831 og 8711.

Bornholm:

Neksø: Neksø Betonvarefabrik, tlf. 124 og 381.

AKITON

tagpap

AKITON harmonerer fuldendt med linjer og farver i moderne bolig-arkitektur. Fremfor alt er det tørt og holdbart. Der ydes 10 års garanti på AKITON B, som fås i smukke og hensigtsmæssige farver: grå, grøn, rød og sort.

- tættere tag findes ikke.

AKTIESELSKABET FOR KEMISK INDUSTRI

Amaliegade 15, København K. - C. 63 88

Tlf. MI. 4222

»LABOFA« KANTINEBORDE

Labofas kantineborde er en let, solid og hygiejnisk konstruktion.

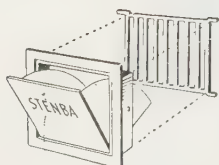
Den enkle konstruktion i forbindelse med den hensigtsmæssige plade gør bordet ideelt til brug i kantiner, restaurationslokaler, spisekøkkener etc.

Stolene er også fremstillet af rustbeskyttede og to gange ovnlakerede stålrør, og benene er forsynede med svære, støjdæmpende gummisko.

Stolene kan stables. Ved rengøringen kan man også sætte fire stole ovenpå hvert bord.

Fabrik for kvalitetsskolemøbler. Skælskør. Tlf. 460

Friskluftventilen Stenba

fremstilles i 2 størrelser og benyttes såvel til bolig- som industri- og landbrugsbyggeri. Ventilationsåbning $13\frac{1}{4} \times 13\frac{1}{4}$ cm samt $13\frac{1}{4} \times 36$ cm til brug for industri- og landbrugsbyggeri.

Anvendes af:

Den kgl. grønlandske handel * Arbejdernes Andels-Boligforening * Københavns almindelige Boligselskab * Dansk almennyttigt Boligselskab * Socialt Boligbyggeri * Fagforeningernes Boligforening m. fl.

Maglekilde Maskinfabrik & Jernstøberi

Roskilde * Telefon 41

FRA TIDSSKRIFTERNE

Tidsskrifter modtaget indtil 31. januar 1958

Werk 11/1957

Forretningsbygninger. Zschokke i Genève, arkitekt: Georges Addor i samarb. m. W. Lups. Waltisbühl i Zürich, arkitekt: Rudolf Zürcher. Unip i La Chaux-de-Fonds, arkitekter: Martin H. Burckhardt og Karl August Burckhardt. De Bijenkorf i Rotterdam, arkitekter: Marcel Breuer og A. Elzas. Desuden forskellige mindre kontor- og forretningsbygninger, en omtale af „Den Permanente“ i København, af freskomalerier af Fritz Paulis i rådhuset i Bern, samt en artikel om maleren Ernst Morgenthaler.

Werk 12/1957

Eenfamiliehus i Küsnacht ved Zürich, arkitekt, prof. ETH Alfred Roth. Projekt til et sommerhus ved Bruxelles, arkitekt Alfred Roth. Indretning af en lejlighed i Bern, innenarchitekten Martha Huber-Villiger. Textiler i boligen, af Max König. Gamle og nye polstermøbler, Le Corbusier, Charlotte Perriand og Mies van der Rohe og nye arbejder af schweiziske og amerikanske arkitekter. Nye spisebestik. Huse og landsbyer på de græske øer, af Giorgio Crespo. Keramik af Antonio Cumella Serret. Glasarbejder af Roberto Nideker, Zürich. Legetøj for voksne, af Ursula Isler-Hunzibühler.

Werk 1/1958

Byplanlægning. *Die Stadt von Morgen*, udstillingen på Interbau, Berlin, ark. prof. Karl Otto. Alvar Aalto's boligbebyggelse på Interbau. Boligbebyggelse af arkitekt Otto H. Senn, Basel i Hansaviertel, Berlin. Benedikt Huber: Om de to højhusgrupper i Bern, *Altwyler* af arkitekterne Eduard Helfer, Ernst Wirz og Vincenzo Somazzi, og *Neuhaus* af arkitekt Eduard Helfer. Nyt boligbyggeri i Rom af arkitekt Ugo Luccichenti. Skulpturer af Karl Geiser. Arbejder af maleren Adolf Dietrich. Diverse noter, konkurrenceresultater m. m.

Architectural Review
december 1957

Peter Ferriday: John Britton, 1771-1857. TUC Memorial Building, ark: David du R. Aberdeen. Efter en konkurrence i 1948 påbegyndtes arbejdet i 1953 og afsluttedes sommeren 1957. Beskrivelsen af denne bygning fylder 19 sider med store fotografier, planer og snit samt 4 sider med diverse tekniske detaljer.

Gordon Cullen: *Street Lighting*. William Holford: *Brasilia*, en ny hovedstad i Brasilien. F. J. B. Watson: *Cinova and the English*. Diverse noter om forskelligt byggeri, udstillinger, boganmeldelser m. m.

Architectural Review januar 1958

Dette nummer viser udelukkende projekter til forskelligt byggeri i England. Der vises offentlige bygninger, byplan, tekniske skoler o. l., kirker, universitetsbygninger, kontorbygninger, hospitaler, lufthavne, industribyggeri m. m.

Baukunst und Werkform 1/58

Flere artikler i dette nummer behandler forholdet mellem arkitekterne og pressen, pressens arkitekturkritik. Et nyt museum: Wallraf-Richartz-Museum i Köln, ark.: Rudolf Schwarz og Josef Bernard, vises og beskrives. Bern-Jamin-Franklin-Halle i Berlin, ark.: Hugh A. Stubbins i samarbejde med Werner Düttmann og Franz Mockert. Beskrivelse af Thilo Kochs kritik af Frei Otto og et svar af Hugh A. Stubbins. Lewis Mumford har skrevet en artikel i *New Yorker* med titlen: *Skyline (The Marseille Folly)*, som her gengives under titlen: *Der „Nonsens“ von Marseille*; i denne artikel kritiserer Mumford Le Corbusier's Unité d'Habitation. Desuden vises et projekt til en bebyggelsesplan til et boligområde udarbejdet af Peter Friedrich og Josef Lembrock, vist på udstillingen *Die Stadt von Morgen* på Interbau. Et nyt konstruktionsprincip i møbler af ark. Werner Blaser, Basel. En artikel om rumakustik.

Byggeindustrien 1/58

Om projektering af boligbyggeri, leder. Cand. polit. Borge Hansen: De store årgange om lærepladser og uddannelsesforhold. Er de nugældende aflønningsformer indenfor byggeindustrien hensigtsmæssige, oversat fra de svenske *Byggnadsindustrien*. Porcelænsmalje udsat for vejrliget til brug for en vurdering af dets egenskaber i byggeindustrien.

De grafiske fag 1/1958

Joseph Blumenthal og hans Spiral Press, en amerikansk bogkunstner. Gamle skolebøger bliver til nye, om skolebogens typografi. Nyt om skrift. Nye tryk. Alfabetet, en udstilling i Det kongelige Bibliotek. Månedens tryksag – er to brochurer fra B & W.

VIGGO DENCKER

SMEDARBEJDE . ELEKTRISKE ANLÆG . LYSREKLAMER

GL. KONGEVEJ 136-138 . KØBENHAVN V CENTRAL 1188

Besøg vor udstilling af el-udstyr

Byens største specialforretning

VERMICULIT

- Danmarks mest solgte
isolationsmateriale til
indblæsning i ydermure

VERMICULIT er godkendt af Boligministeriet, Københavns Magistrat og Bygningskommissionernes Fællesudvalg.

Indhent oplysninger og forlang specialbrochure hos en af de over 100 trælast- og bygningsmaterialeforretninger landet over, der disponerer over AERO-indblæsningsmaskiner.

FUTURAL
FREMTIDENS TAG

taget, der byder de store fordele

- udført af letmetal
- hurtigt at oplægge
- økonomisk i anvendelse
- kræver ikke vedligeholdelse
- besidder stor styrke
- fuldstændig stormsikkert
- har god varmeeffekt
- smukt udseende
- intet dilatationsproblem

godkendt
til anvendelse
i København

Godkendt af Boligministeriet til byggeri med statsstøtte

BRØDRENE DAHL A/S

KØBENHAVN

EKSPEDITION. BRØDREGAARDEN OTTILIAVEJ 15 VALBY TLF 301144
KONTOR: INDUSTRIBYGNINGEN VESTERBROGADE 1, V CENTRAL 6585

AARHUS

BRØDREGAARDEN
NØRRE ALLÉ 55
TLF 2 70 00

ODENSE

BRØDREGAARDEN
SORTEBRØDRETORV 16
TLF 3795, 8440

NYKØBING F

BRØDREGAARDEN
FRISEGADE 18
TLF. 85 36 55

Firmaet Valdemar Bald

Ved Murermester K. Bald

Murerarbejde - Kloak - Jernbeton
Indmuring af dampkedler

Randersgade 9 - København Ø - Central 4814

CARL J. HANSEN & SØN

Murermestre og Entreprenører

Omøgade 13 . Telf. Ryvang 2370 - 2379

Privat Telf. Helrup 2501

H. NIELSEN OG SØN . MASKINFABRIK A/S

PORTE

ALDERSROGADE 37 . KØBENHAVN N . TLF. ÆGIR 3303

Jørgen Risgaard

Gustav Adolfsgade 3 - Øbro 5454

MURERARBEJDER - KLOAK - JERNBETON

Kai Rasmussen & Max Kjeldgaard

TØMRERMESTRE

H. H. BLÜCHER & SØN

SMEDEMESTRE, GAS- OG VANDMESTRE

RENTEMESTERVEJ 78

Telf. C. 3143 & C. 10393

CHR. E. CHRISTENSEN

Tømrermester og Entreprenør - Autoriseret Kloakmester

Alt Bygnings-, Entreprenør- og
Jernbetonararbejde

Maltevangen 12 . Gentofte . Telf. Ordruk 4473

E. PIHL MORTENSEN

TØMRERMESTER

MARSALAVEJ 15, KØBENHAVN S
TELEFON: AMAGER 6811

*

FRODE OLSEN & CO. A/S

Maskinsnedkeri -:- Bygnings- og Inventararbejde

ØRESUNDSVEJ 145 -:- TELEFON: CENTRAL 592

Tømrerfirmaet

Th. P. Stillinge & Co. A/E

Sejrosgade 11 . Ryvang 1225

Unbefaler sig med udførelsen af tømrerarbejde
Alt bygningsarbejde overtages i entrepriser

Tømrerfirmaet

H. P. KASTRUP-NIELSEN

v/ AXEL KASTRUP-NIELSEN

C. F. RICHSEVEJ 65
TELEFON GODTHAAB 143
PRIVAT: - 4379

Meddelelser fra

DANSKE ARKITEKTERS LANDSPORBUND

Bredgade 66, København K.
Telefon *Minerva 1290

Adresseforandringer

Arkitekt Svend Eriksen, bolig
fra Kanalvågen 14 F, Sollen-
tuna, Stockholm til Jens Juels-
vej 16,3. Odense, telefon
Odense 119834.

Arkitekt Ejnar Mikkelsen, bolig
fra Skrænten 130, Esbjerg til
Nørrebrogade 6, Fredericia,
telefon Fredericia 46.

Arkitekt B. C. Møller, bolig fra
Brenderup, Fyn til „Søvang“,
Glamsbjerg, Fyn, telefon
Glamsbjerg 2.

Arkitekt Emil Christiansen,
bolig fra Athensvej 18, Kbh. S.
til Siamvej 9, Kbh. S.

Arkitekt Per Vagn Glarborg,
bolig fra 5484 Manila Avenue,
Oakland 18, California, U.S.
A. til 1006 Leorita Str., Bald-
win Park, California, U.S.A.

Arkitekt Chr. E. Lythans,
bolig fra Vejporten 47, Hjorte-
kær pr. Klampenborg til
Godthåb, Grønland.

Arkitekt Henry Munkebo, bolig
fra Hersegade 10, Roskilde til
Thorsvej 7, Roskilde, telefon
Rosa 5061.

Arkitekt Otto Ottesen, bolig fra
Klampenborgvej 57, Svend-
borg til Skrænten 102, Es-
bjerg.

Meddelelser fra

AKADEMISK ARKITEKTFORENING

Nye medlemmer

Arkitekt Henrik Brøndal, bolig
Fortunvej 34, Charlottenlund,
telefon Ordruk 9636.

Arkitekt Olaf Deigaard, bolig
Malmbergsvej 9, Holte, tele-
fon 80 12 74.

Arkitekt Erling Grenander,
bolig Søborg Torv 6, 2. Sø-
borg, telefon Søborg 6700.

Arkitekt Jesper Harvest, bolig
Kløckersvej 7, Gentofte.

Arkitekt Vilhelm Hovman Jo-
nassen, bolig og tegnestue: Stok-
rosevej 5, st. S. telefon AM
7164 x.

Arkitekt Steen Bork Jensen,
bolig Nissumvej 81, Mørkhøj,
telefon 94 55 48.

Arkitekt Lise Juel, bolig Slots-
gade 21, Fredensborg, telefon
Fredensborg 265.

Arkitekt Jens Jørgensen, bolig
Sallingvej 37, 2. th. Kbh. F.

Arkitekt Ib Rasmussen, bolig
Strandvejen 208, Charlotten-
lund, tegnestue Badstuestræde
11 C, 2. Kbh. K.

Arkitekt Jørgen Schnedler-
Meyer, bolig og tegnestue Søl-
lerød Park, blok 12 nr. 21,
Holte, telefon Holte 2870.

Arkitekt Henrik Ussing, bolig
Søllerød Park, blok 16 nr. 13,
Holte, telefon Holte 2766.

METALBOGSTAVER · SKRIFTA

ILTE · STEMLER · SKABELONER · RELIEFSKILTE
MALLER · SKILTE · PLASTIC · SK

KØBENHAVNS
SKILTEFABRIK

Knabrostræde 9
C. *693

SIIM MARCUSSEN

LÆSSØESGADE 11
Tlf. Central 1158
Tlf. Luna 445

A/S

CENTRALVARME
Damp · Vand · Luft

HOBENCO A/S, HYLLINGE
TELEFONER 118 - 125

BOLIGINDRETNING
GEORG JØRGENSEN
UPSTILLINGSMONTAGE

Vesterbrogade 194
Vester 1912

KØBENHAVNS TØMRERLAUG

TØMRERMESTER-, SNEDKERMESTER- og
BYGMESTERFORENING

Nybrogade 20 • København K

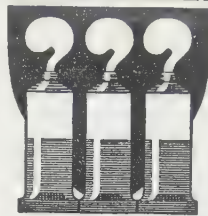
Lauget har organisationsmæssig overenskomst med:

HUSTØMRERNES FAGLIGE AFD.

BYGNINGSSNEDKERNES FAGFORENING

JORD- & BETONARBEJDERNES FAGFORENING

MALERFIRMA

**ROBERT
RASMUSSEN**

Skt. Gjertrudsstræde 6
Central 202 og 11.302

A/S KORSØR GLASVÆRK

DANSK VINDUESGLAS

Sintrede og Glaserede

MOSAIKSTIFTER

Mange lagerfarver

Levering i mønstre efter ønske med kort varsel

K V G

KØBENHAVNS

VÆG- & GULVFLISELAGER A/s

Gl. Kongevej 33, V • Central 7890

TERRACOL

Façadepuds • Murmaling • Stænpuds

I FORSKELLIGE FARVER

Forlang brochure hos

A/s TERRACOL

Englandsvej 274, Kastrup • Tlf. 50 52 18

Fabrikant Chr. Ørum • Tlf. 50 62 02

eller hos Deres forhandler

Se vor stand på Byggecentrum nr. 122 samt Aarhus permanente udstilling

TØMRERSVENDENES AKTIESELSKAB

Alt tømrerarbejde udføres

DEGNEMOSE ALLÉ 28 TELEFON BELLA 7170

AXEL PRIOR

AKTIESELSKAB

VÆGFLISER • GULVFLISER • GULVKLINKER
MOSAIKGULVFLISER (»Kleinmosaik«)

Frost- og syrefaste glaserede VÆG- og FAÇADEFLISER

Formater 122×69 mm, 120×120 mm, 245×120 mm, 250×120 mm
samt dobbelte skillerumsfliser 120×120×57 mm

★ ★ ★

WAPROTECT

færdige dobbelte bygge-elementer af glaserede vægfliser,
15×15 cm til opstilling af fritstående skillevægge
i bad, toilet m. m.

Brochure over WAPROTECT er gerne til tjeneste

Bredgade 33

Telf. C. 23

København K

Fundamentforstærkning

med hydraulisk nedpressede megapæle
(forlang vor udførlige brochure)

Grundundersøgelser

med sondebor, vingebor, kandebor,
fjedervægtsglede etc.

Pilotering

(også indendørs, i kælderrum etc.)

C.T. WINKEL A/s

HELLERUPLUND ALLÉ 21 • TLF. ME. 7103

06.063:728.03

DEN LILLE OPGAVE MED DE STORE MULIGHEDER

af Hans Erling Langkilde.

Forfatteren, der var medlem af dommerkomiteen ved eenfamiliehus-konkurrencen Mit eget hus, skriver her om baggrunden for konkurrencen og om den udvikling, der er sket indenfor byggeriet af eenfamiliehus i de sidste 30 år. Forfatteren beskæftiger sig også med den kritik, der fra forskellig side er fremkommet dels af et af de præmierede projekter og dels af dommerkomiteens arbejde.

Arkitekten nr. 3/1958, side 37

06.063:728.3

MIT EGET HUS - KONKURRENCE UDSKREVET AF SPAREKASSEN FOR KJØBENHAVN OG OMEGN

Denne konkurrence om eenfamiliehus blev udskrevet i september 1957. Der var stillet detaljerede brugsmæssige krav samt krav om en forsvarlig økonomi. Formålet var at skabe en frugtbar fornyelse af hustyper for det brede behov, hustyper med mulighed for en rationel fremstilling. Konkurrencen var delt i to grupper - gruppe A den lille familiebolig og gruppe B boliger for familier, hvis økonomi tillader en mere omfattende opfyldelse af krav og ønsker.

Der indkom 540 forslag, hvoraf de præmierede og nogle af de indkøbte her vises med planer, snit og facader samt uddrag af dommerkomiteens betænkning.

Arkitekten nr. 3/1958, side 39

728.54

FERIEHJEM VED NORDSTRAND, NYKØBING SJÆLLAND

Arkitekter: Carlsberg Bryggerierne Projekteringsafdeling

Med støtte fra bryggerierne har virksomhedens arbejdere ladet opføre dette feriehus for deres skolesøgende børn. Feriehuset er færdigbygget i april 1957 og rummer plads til ialt 72 børn samt det fornødne personale. Feriehuset benyttes kun i sommertiden.

Arkitekten, nr. 3/1958, side 49

Fund af guldhalskæde i alpeekspressen

Allgemeiner Deutsche Automobil-Club e. V., München 22, Königsstrasse 9-11 a, har meddelt Forenede Danske Motorejere, at et af klubbens medlemmer har fundet et guldhalsbånd af italiensk fabrikat, formodentlig tabt af en dansk arkitektfamilie i alpeekspressen fra Milano til Innsbruck den 22.-12-57. Yderligere oplyses det, at den pågældende, som er arkitekt i Københav i det forløbne år har opført et motel; sonnen studerer teknik. Såfremt ejeren af smykket ser denne meddelelse, bedes vedkommende sætte sig i forbindelse med Forenede Danske Motorejere. Frederiksborggade 18, Kbh. K., telefon MI 3010.

STILLING TILBYDES

Møbelarkitekt. Snedkerivirksomhed søger samarbejde med møbelarkitekt, som på provisionsbasis vil udarbejde tegninger til serieproduktion af moderne kvalitetsmøbler. Evt. tilbud til billet mrk. 933, Arkitekten, Bredgade 66, K.

Kampsax. I et land, hvor vi har vort virke, overdrager statsbanken os projektering af og tilsyn med bankens byggearbejder omfattende en række større og mindre bankbygninger i hovedstaden og i provinsbyerne. Til ledelse af dette program søger vi: 1 civilingeniør og 1 arkitekt M.A.A. Alder 30-40 år, aktive og praktiske med administrative evner. Særlig gode betingelser. Henvendelse til ansøgningskontoret. Kampmann, Kierulff & Saxild A/S, Dagmarhus, C. 7247, København V.

Tegnesteuedarbejder til detaillering af skolebyggeri, herunder inventar søges omgående for kortere eller længere tid. Mads Kamp, arkitekt M.A.A., Englandsvej 12, Esbjerg.

REGNSKABER FØRES

Arkitekt-regnskaber føres med månedlig balance og årsafsluttet driftsregnskab og status. Nærmere aftale ved henvendelse til Th. Eiken, Vesterbrogade 125, V. Dagen Palæ 4496 - aften VEster 7456.

TEGNESTUE TIL LEJE

Tegnestue 6 x 6 m med egen indgang og lille entre til leje. Nyhavn 20². Oplysninger fås på PA 4696.

AAGE HANSEN

Malermester

Ryesgade 27B

Telefon Cent. 11091

JOHAN BIRK OG SØN

MALERFIRMA
DANASVEJ 29 - VESTER 6872

Malerfirmaet

L. WISMANN

v/ KNIGGE OLSEN

KONTOR OG VÆRKSTED,
DUEVEJ 108

TELEFON:
GOTHÅB 1479

ALHOLM KIT

TERMOKIT
specialkit for isolationsruder
JERNKIT
specialkit for jernvinduer
ÅFFA-PLAST
specialkit for ovenlys-vinduer

Ålholm Farve- & Kitfabrik A/S
Specialfabrik for kit
ROSKILDEVEJ 42 C - VALBY
TELF. VALBY 1942 - 4103

Zinktryk og Lystryk
 *Byen 7457 - Byen 3514
ATELIER ALFA
 Lyskopieringsanstalt
 Frederiksborggade 1

FJEDRENDE *Elasto gulve*

til gymnastiksale og sportshaller

ELASTO GULVKOMPAGNI

NYKØBING F • TELEFON 85 01 20

LØGSTRUP
 VESTER 9640* & HØYER GL. KONGEVEJ 137 • KØBENHAVN V
 INGENIØRFIRMA **VARME**

Til: SKILLERUM
 LOFT, INDSKUD
 GULVUNDERLAG
 VÆG OG TAG

GE *4500

Dimensioner: Tykkelse 5 cm, bredde
 122 cm. Alle længder indtil 500 cm

Malerfirmaet

C. A. Andersen & Co.

*

Slangerupgade 20

Hillerød

Tlf. Hillerød 144 og 1916

BYGNINGSSNEDKERNES A/S

Hillerødgade 30 — København N

Maskinsnedkeri og Listefabrik

Alt Bygningsarbejde udføres

Telefon 14769. 11234

ANDREASEN & HENNINGSEN

CENTRALVARME • SANITÆRE ANLÆG

Se **HFB** side 450

Firma **CHR. HANSEN**

ENTREPRENØR

Vi er specialiseret i hel
 eller delvis nedrivning
 af gamle ejendomme og
 bygningsforandringer af
 enhver art.

Tilbud og overslag gives
 med kort varsel uden
 forbindende.

Køb og salg af brugte
 materialer

Frederikssundsvej 129
 Telefon: Bella 129

PETERSEN & OLSEN A/s

(Dansk Rør og Fittingsfabrik)

Kildebakkegårds Allé 150, Søborg . Tlf. Søborg 8686

CENTRALVARMEANLÆG

SANITET & BLIKKENSLAGERARBEJDE

Firma

H. Schübelers Sønner

Malermestre

Kontor og Værksted

Slagelsegade 5 • C. 4206

Gentofte
 4314

MALER
 FIRMA

STENSLER THOMSEN's Eff.
 J. VENDELBO JENSEN

Aktieselskabet

SILVAN

Maskinsnedkeri

og

Trælasthandel

Vagtelv. 21

København F

Telefon: *1978

1/s KLEINSMEDEN

v/ Holger Petersen

Marienburgallé 69-71 • Telefon Søborg 2383

Malerfirmaet

JOHAN N. SCHRØDER

Griffenfeldsgade 13 — Telefon Central 974

Efter Deres Tegning

udfører vi Støbnin-
 ger i ethvert Metal.

Bogstaver leverer
 vi i alle Størrel-
 ser og Stilarter.

Lauritz Rasmussen

Kgl. Hof-Broncestøber

Raadmandsgade 16 Tlf.C. 5762

Hegn . Gitre

Trådkurve . Gelændere

Porte og låger

Alt smedearbejde

EMIL DEDERDING

Glasvej 10 . Tlf. Ægir 103

TYSK ARKITEKTUR

af Udo Kultermann

Forfatteren beskæftiger sig med problemer i forbindelse med byggeriet i Tyskland i tiden efter 1945. Størst interesse samler sig om det offentlige byggeri og bygninger for industri og handel. Artiklen er illustreret med eksempler på bl. a. teatre, koncerthuse o.l.

Arkitekten nr. 4/1958, side 53

DANSKE TEKSTILER PÅ DE YOUNG MUSÆET,
SAN FRANCISCO

af Torben Strandgaard

Forfatteren har for De Young musæet i San Francisco, U.S.A. arrangeret en udstilling af danske tekstiler sammen med et udvalg af danske møbler. Tekstilerne omfattede møbelstof, gardinstof og gulvtæpper.

Arkitekten nr. 4/1958, side 68

SKUF IKKE OPTIMISTERNE

I denne artikel omtales den netop offentliggjorte betænkning fra saneringskommissionen. I almindelighed hævdes det at sanering først kan påbegyndes, når en boligreserve er tilvejebragt, men hvis saneringen skal gøres afhængig heraf, vil den blive udskudt i det uvisse.

Kommissionen mener, at saneringen bør påbegyndes snarest muligt og gennemføres over en periode på højst 15-20 år. Kommissionen foreslår også differentierede saneringer, hvorimod den nugældende lov sigter mod totalsaneringer. Kommissionen mener endvidere at tilvejebringelsen af erstatningsboliger må løses i forbindelse med byggestøtteleven.

Arkitekten nr. 4/1958, side 72

DANSK RAMMEFABRIK

Klosterstræde 18 . Kbhvn. K

etabl. 1896

ARKITEKT-

og

KUNSTNERTEGNEDE PROFILER

C. 5454

v/

H. Wendt

K.T. DAMGAARD-JENSEN

TELEFON 315 55 • ÅRHUS • ROSENKRANTZG 12

LYSKOPPI • ZINKTRYK • TEKNISK FOTO • MASKINSKRIVNING

L.A. LARSEN & SØN

Blikkenslager og aut. gas- & vandmester

LØNGANGSTRÆDE 21

Telefon Byen 6946

anbefaler sig med alt til faget henhørende

ALVA JØRGENSEN
TØMRERMESTER

Rosenørnsallé 27, V . Telefon Nora 6685

Alt bygningsarbejde . Fabriks- og lagerinventar

Udstillingsarbejde . Maskinforarbejdning

MURERSVENDENES
AKTIESELSKAB

TIKØBGADEN 9
C. 6416

CARL V. CHRISTIANSEN

Malermester

Runebergs Allé 6, Søborg

Tlf. Søborg 2780

Firmaet

P. J. STORM

TØMRERMESTRE

Tesdorpsvej 44

Central 5172

Se HFB side 52

Nybygninger
Akustisk Regulering
Inventar til Fabrikker
og en Gros Virksomheder
Radiomaster
Opstilling til Jernbeton

Jernbeton

RASMUS SØRENSEN

Murermester og Entreprenør

ROSKILDE

TELF. 550

Malerfirmaet
PETERSEN & ANDERSEN
GRUNDLAET 1896 INDEHAFER SVENERIK RUFF
H. C. ØRSTEDSVEJ 22 B · CENTRAL 2365
KØBENHAVN V

VED H. E. JAKOBSEN
KVÆRKEBY SJÆLL
TELF. KVÆRKEBY 90

ROSEGAARDEN 14
KØBENHAVN K
TELEFON PALÆ 72

DANSK PORTFABRIK

Foreningens Medlemmer omfatter
nedennævnte Firmaer

F. Friedmann & Søn
v/ HARALD FRIEDMANN

Malerfirma

NYTORV 11
Telefon Minerva 1760

M. H. JÆGER

Aarhus
Pengeskabfabrik
Grundlagt 1894

Fabrik for
Pengeskabe
Panserdøre
Boxanlæg

Se **HFB** side 39

AMAGER LINOLEUMSFORRETNING
L. BØJE
Amagerbrogade 96

LINOLEUMSLAGERET
Jorcks Passage

A/s EXPANKO
Godthaabsvej 142, Kbh. F.

EM. MEYER's EFTF.
Farvergade 15

H. BRAAE JENSEN
Julius Blomsgade 16

C. RIIS-BONNE LINOLEUM A/s
Chr. den 9s gade 3

CHARLES CHRISTENSEN
Smallegade 2

AUGUST BALSLOW
Østerbrogade 109

MALERFIRMAET

AXEL SEEHUSEN

Central 3670

O. HANSEN & R. J. MØLLER

BYGNINGS- INVENTAR- OG MASKINSNEDKERI

BEFAS KØKKENELEMENTER

Islevdalvej 93, Brønshøj

Telf. ISlebro 210

Aarhus:
DANIEL NIELSEN A/s
Østergade 30

MARINUS JOHANSEN & SØN
Immervad 2

LINOLEUMSEKSPERTEN
Skovvej 3

ARTHUR BLEGVAD
C. F. Jessensvej 5

EXPANKO-AARHUS A/s
Rosensgade 22

Odense:
P. SCHWARTZ-SØRENSEN & CO.
Vestergade 78

MARIUS HANSEN
Grønnegade 13-15

FA. LINOLEUM HANSEN
Jernbanegade 8

ODENSE KORKISOLERING
Vesterbro 10

Aalborg:
SVEND HANSEN
Danmarksgade 3

Slagelse:
BRDR. ALBERTSEN A/s
Bredegade 11

Rudkjøbing:
JENS OLESEN
Spodsbjergvej 48

LINOLEUM

A/s E. NIELSENS
mekaniske
stenhuggeri

grundl. 1797

★

Tlf. Central 3006 - 8506
ALDERSROGADE

NOVA

ZINKTRYK
LYSKOPI
REFLEKSKOPI

FOTOKOPI
MASKINSKRIVNING
DUPLIKERING

VESTERPORT PALÆ · 507

Fionia
DØREN

leveres
med alle
forekommende
træsorter

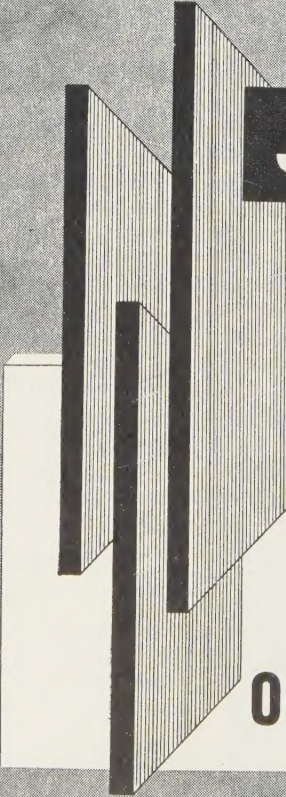
DANSK MØBELPLADE- & FINÉRFABRIK
ODENSE AKTIESELSKAB KØBENHAVN

DIFFERDINGEN + LUXEMBOURG

**PARALLELFLANGEDE
GREY-
BJÆLKER**

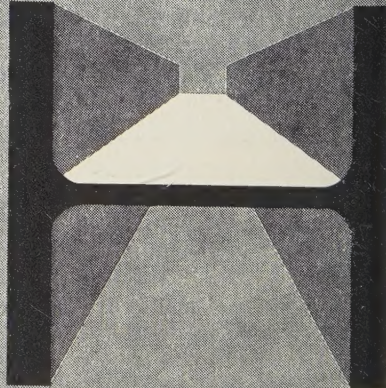
SOPHUS BERENDSEN A/S
Ørstedhus C. 8500

JERN OG STÅL

OR

OLUF RØNBERG A/S

CHRISTIANS BRYGGE 24
KØBENHAVN V. - CENTR. 7276